

Kuva: Laura Happonen / Tampereen kaupunki

Tampereen kaupungin opiskeluhoitosuunnitelma 2026–2028

Sivut 1–34

Koulutuksen järjestäjien yhteinen osuus

Sivut 35–61

Esi- ja perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma

TAMPERE

Sisällysluettelo, yhteinen osuus

1.	Johdanto	3
2.	Opiskeluhuollon kokonaisuus	4
2.1.	Koulutuksen järjestäjäkohtaiset ja oppilaitoskohtaiset ryhmät	5
2.1.1.	Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä	5
2.1.2.	Koulutuksen järjestäjien monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä	6
2.1.3.	Oppilaitoskohtainen yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä	7
2.1.4.	Yksilökohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä (MAR)	7
2.2.	Opiskeluhuollon rekisterit ja kertomukset	8
2.3.	Yksilökohtaista opiskeluhoitoa koskevia salassapitosäädöksiä	9
3.	Opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisöjen hyvinvointi, terveys ja turvallisuus – tuloksia ja käytäntöjä	10
3.1.	Kouluterveyskysely	11
3.2.	Muut seurannat ja kyselyt	16
3.3.	Kyselyistä ja seurantatiedoista nousevat teemat	20
4.	Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	22
4.1.	Opiskelijamäärät lukuvuonna 2025–2026	22
4.1.1.	Esi- ja perusopetus	22
4.1.2.	Toisen asteen koulutus	24
4.2.	Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut	28
4.2.1.	Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	28
4.2.2.	Psykologi- ja kuraattoripalvelut	29
5.	Opiskeluhuollon toimenpiteet	31
6.	Koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat	34

1. Johdanto

Opetushallitus uudisti opetussuunnitelmien perusteet ja määräyksen ammatillisen koulutuksen opiskelu-
huollon keskeisistä periaatteista sekä tavoitteista oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisiksi. Koulutuksen jär-
jestäjät ottivat lain 13 §:n mukaiset opiskeluhoitosuunnitelmat käyttöön 1.8.2023. Suunnitelmien sisältö ja
rakenne noudattavat Opetushallituksen määräystä.

Tämä Tampereen kaupungin ylläpitämien esi- ja perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen sekä yksityisten
oppilaitosten opiskeluhoitosuunnitelman yhteinen osuus sisältää periaatteet ja käytänteet opiskeluhoollon
toteuttamisesta. Yhteinen suunnitelman osuus on laadittu yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhoollon pal-
veluita tuottavien toimijoiden kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa on kuultu myös vanhempien sekä lasten ja
nuorten näkemyksiä opiskeluhoollosta ja sen toteuttamisesta.

Tampereella koulujen, oppilaitosten ja opiskelijoiden arjessa toteutuvan opiskeluhoollon järjestäminen kuu-
luu kaupungille ja Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Tampereen kaupunki on vastuussa opiskeluhoollon koko-
naisuuden suunnitelmallisesta toteuttamisesta. Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä kaupungin ja hy-
vinvointialueen viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen koko-
naisuus.

Tämän yhteisen osuuden toteutumista seurataan ja sitä tarkistetaan kahden vuoden välein. Koulutuksen jär-
jestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat liitetään tämän yhteisen osuuden liitteiksi ja osaksi kunnan lasten ja
nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Yhteisen suunnitelman työstämisessä kuultiin erilaisia yhteistyöryhmiä:

- Monialaisen opiskeluhoollon ohjausryhmän kokouksissa käydyt keskustelut
- Seuraavia ryhmien näkemyksiä ja kommentteja on selvitetty opiskeluhoitosuunnitelman päivittä-
mistä varten syksyllä 2025:
 - kaupungin sisäiset ryhmät
 - vammaisneuvosto 18.11.2025
 - lasten parlamentti 19.11.2025
 - maahanmuuttajaneuvosto 21.10.2025
 - nuorisovaltuusto 27.11.2025
 - Tampereen vanhemmat ry 22.10.2025

Yhteinen osuus käsiteltiin päätöksenteossa seuraavasti:

- Elinvoima- ja osaamislautakunta 2026
- Kasvatus- ja opetuslautakunta 2026
- Kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi lautakuntien käsittelyn jälkeen
- Järjestäjäkohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat hyväksytään palveluista vastaavissa lautakunnissa
2026

Kuva: Laura Happo/Tampereen kaupunki

2. Opiskeluhuollon kokonaisuus

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämisestä oppilaitosyhteisössä sekä näiden edellytysten lisääviä toimia.

Opiskeluhuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden tehtävä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 3 ja 4 §:n mukaan ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaan hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitoksen opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, vastaa myös opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä terveydenhuoltolaissa säädetyn mukaisesti.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteisöllisenä opiskeluhuoltona, jonka lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja kuulluksi tuleminen, sekä yksilökohtaisena opiskeluhuoltona, jolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavaa opiskeluterveydenhuoltoa, kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Koulutuksen järjestäjä vastaa:

- opetussuunnitelman mukaisen tai koulutuksen järjestäjän päätökseen perustuvan opiskeluhoitosuunnitelman toteutumisesta
- soveltuvien tilojen tarjoamisesta opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseksi

Hyvinvointialue vastaa:

- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä terveydenhuoltolaissa säädetyn mukaisesti sekä esiopetusikäisten neuvolaterveydenhuollon järjestämisestä
- opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten opetuksessa tai koulutuksessa oleville opiskelijoille
- opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa, palvelut tarjotaan ensisijaisesti oppilaitoksessa

Opiskeluhoolto järjestetään yhteistyössä

- opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9 §, ja hyvinvointialueen osalta Terveystoimilaki 1326/2010, 15a §).

2.1. Koulutuksen järjestäjäkohtaiset ja oppilaitoskohtaiset ryhmät

Monialaisen opiskeluhoollon suunnitelmallisuudesta, toteutuksesta, seurannasta ja arvioinnista vastaavat eri tasoilla toimivat ryhmät. Pirkanmaalla toimii alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä, Tampereella koulutuksen järjestäjän monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä sekä oppilaitosten omat yhteisölliset opiskeluhoolloryhmät. Tarvittaessa kootaan tapauskohtaisesti myös yksilökohtaisia monialaisia asiantuntijaryhmiä yksittäisen oppilaan/opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi.

2.1.1. Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä

Yhteistyön varmistamiseksi koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen välillä on lakiin määritelty velvoite alueellisen yhteistyöryhmän muodostamisesta ja tehtävistä. Pirkanmaan hyvinvointialue yhdessä alueen kuntien kanssa toimii alueellisessa opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä. Yhteistyöryhmässä on edustettuna alueella toimivat koulutuksenjärjestäjät. Alueellisen yhteistyöryhmän keskeisin tehtävä on valmistella alueellinen opiskeluhoollonsuunnitelma ja seurata sen toteutumista. Ryhmä seuraa myös opiskeluhoitopalvelujen, koulutuksen järjestäjien, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä muiden tarvittavien palvelujen yhteistyön toteutumista ja käsittelee yhteistyökysymyksiä.

2.1.2. Koulutuksen järjestäjien monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä

Koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhoollon ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen tai sille asetetut tehtävät voi hoitaa muu tehtävään soveltuva ryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §)

Tampereella toimii koulutuksen järjestäjien yhteinen monialainen ohjausryhmä. Koulutuksen järjestäjien omat monialaiset opiskeluhoollon ohjausryhmät ja oppilaitoskohtaiset opiskeluhooltoryhmät jatkavat työskentelyään kuten aiemmin. Kunnan alueella toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoollon suunnitelmat liitetään lastensuojelulain 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Ohjausryhmässä ovat edustettuina kaikki ne toimialat ja ammattiryhmät, joita opiskeluhoollon koskee, alueella toimivat muut koulutuksen järjestäjät sekä opiskelijat ja huoltajat. Opiskeluhoollon ohjausryhmä vahvistaa järjestäjätasoisia suunnittelua, kehittämistä ja opiskeluhoollon kytkemistä osaksi koulutuksen järjestäjien muuta strategista suunnittelua.

Ohjausryhmän jäsenet (syksyllä 2025):

Dundar-Järvinen Aila/Kivistö Johanna, Tampereen vanhemmat ry
Flinck Tuija, Tampereen yhteiskoulun lukion rehtori
Halme Milja-Maria, Nuorisovaltuusto
Härmä Heidi, opiskeluterveydenhuolto, Pirkanmaan hyvinvointialue
Jurvela Harri, puheenjohtaja, kehittämisspäällikkö, perusopetus ja 2. aste
Karjalainen Jussi, perusopetuksen rehtori (7.–9. lk.), Tampereen normaalikoulu
Leppäharju Tuija, kehittämisspäällikkö, lukiokoulutus
Ojalammi Ulla, opetusjohtaja, perusopetus
Pasma Ilona, Linnainmaan koulun rehtori, perusopetus
Perttunen Heli, opiskeluterveydenhuollon apulaisylilääkäri, Pirkanmaan hyvinvointialue
Pirinen Niina, kouluterveydenhuolto, Pirkanmaan hyvinvointialue
Rautanen Heli, aluejohtaja, varhaiskasvatus ja esiopetus
Sarvala Merja, opintoasiainjohtaja, Tampereen seudun ammattiopisto
Säkkinen Sanna, koulutuspäällikkö, Kiipulan ammattiopisto
Tauriainen Miska, Nuorisovaltuusto
Tikka Sirpa, palvelupäällikkö, opiskeluhoollon, Pirkanmaan hyvinvointialue
Tuomainen Leena (siht.), pedagoginen asiantuntija, perusopetus

Ohjausryhmän tehtävät:

- Tekee linjauksia opiskeluhoollon yhteistyötavoista sekä määrittelee toimintatapoja ja työkaluja opiskeluhoollon
- Ennakoi ja suunnittelee henkilöstömitoituksia
- Turvaa opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoollon palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja laatua
- Kerää, analysoi ja hyödyntää erilaisia tietovarantoja työskentelyssään ja ohjaustehtävässään sekä kehittämisen edistämiseksi

- Vahvistaa opiskeluhuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä
- Ohjaa ja valvoo oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien toimintaa
- Tukee kaikilla tasoilla koulun ja kodin yhteistyötä, opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta
- Laatii lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman opiskeluhoitoa koskevan osan.

Ryhmän jäsenet huolehtivat tiedonkulusta oman toimialansa, ammattiryhmänsä ja ohjausryhmän välillä.

2.1.3 Oppilaitoskohtainen yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä

Yhteisöllinen opiskeluhoito edistää oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä yhteisön hyvää vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhoito tukee oppilaitoksen yhteisöä ja on ensisijainen opiskeluhoollon työmuoto. Yhteisöllisessä työssä kehitetään ja edistetään oppilaitoksen terveellisyyttä, esteettömyyttä ja turvallisuutta sekä koko yhteisön hyvinvointia. Siihen kuuluu myös oppilaitoksen toimintakyvystä huolehtiminen ongelma- ja kriisitilanteissa.

Monialaista yhteisöllistä opiskeluhoitoryhmää johtaa rehtori, apulaisrehtori tai muu oppilaitoksen toiminnasta vastaava johtaja tai päällikkö. Lain mukaan oppilaitoksen henkilöstö sekä kaikki muut opiskelijoiden kanssa työskentelevät ml. opiskeluhoollon kuraattorit, psykologit, terveydenhoitajat ja lääkärit osallistuvat yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön oman työtehtävänsä ja opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti. Mukaan työhön kutsutaan tarvittavia paikallisia yhteistyökumppaneita sekä opiskelijoiden ja huoltajien edustus. Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä kokoontuu säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Tehtävät edellyttävät, että ryhmä kokoontuu suunnitelmallisesti ja riittävän usein, vähintään kerran kuukaudessa. Oppilaitos tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhoollosta sovitun käytännön mukaisesti. Ryhmä suunnittelee, arvioi ja kehittää toimintaansa vuosittain. Yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta sovitulla tavalla.

2.1.4. Yksilökohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä (MAR)

Yksilökohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) on tilannekohtainen asiantuntijaryhmä, johon voi kuulua terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, lääkäri, opinto-ohjaaja, vastuuhjaaja tai muu opiskelijan kannalta keskeinen opettaja tai opiskelijan nimeämä henkilö. Ryhmän kokoaa se opiskeluhoollon tai oppilaitoksen henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.

Opiskelijalta ja/tai huoltajalta kysytään etukäteen suostumus ryhmän kokoamiseen sekä kokoonpanoon. Suostumus kirjataan opiskeluhoollon kertomukseen. Ensimmäisessä kokouksessa varmistetaan suostumus ja sovitaan yhdessä ryhmän toimintaan liittyvät asiat. Tarpeelliset tiedot kirjataan opiskelijakohtaiseen opiskeluhoollon kertomukseen, johon jäsenillä on käyttöoikeus. Ryhmä sopii keskuudestaan vastuuhenkilön kirjaa-jaksi. Ryhmä huomioi kaikessa työskentelyssään opiskelijan ikä- ja kehitystason suhteessa osallisuuteen ja oikeuteen päättää omista asioistaan.

Ryhmään kuuluvat ammattilaiset voivat ryhmässä käydyn keskustelun lisäksi tarvittaessa käydä keskinäisiä konsultaatioita ja vaihtaa kyseisen opiskeluhuollollisen asian hoitamiseksi välttämättömiä tietoja salassapitoelvoitteiden estämättä. Näistä keskinäisistä konsultaatioista ja keskusteluista tehdään kirjaukset opiskeluhuoltokertomukseen ja tarvittavin osin myös niihin osallistuneiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten omiin potilas- ja asiakaskertomuksiin.

Tietoja, jotka on tallennettu oppilas- tai opiskelijahuoltorekisteriin monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyn yhteydessä, saa antaa sivulliselle vain, jos siihen on luovuttamiseen oikeuttava lain säännös tai asianomaisen henkilön kirjallinen, yksilöity suostumus.

2.2. Opiskeluhuollon rekisterit ja kertomukset

Yksilöllisen opiskeluhuollon järjestämiseen liittyvistä henkilörekistereistä ja opiskeluhuollon kertomuksista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain 21. pykälässä. Koulutuksen järjestäjä ylläpitää rekisterinpitäjänä monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon rekisteriä. Rekisteriin tallennetaan monialaisessa yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa laadittavat välttämättömät kirjaukset sekä muut siihen liittyvissä tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat. Rekisterinpitäjä on nimennyt rekisterille vastuuhenkilön, joka määrittelee tapauskohtaisesti käyttöoikeudet rekisteriin.

Jos opiskelija on myös opiskeluhuoltopalvelujen piirissä, kirjataan tarvittavat asiat myös kyseisen opiskelijan sosiaali- tai terveydenhuollon tietojärjestelmiin, kuten muukin yksilökohtaisen opiskeluhuoltopalvelun kannalta tärkeä tieto.

Opiskeluhuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä selvitetään yksittäisen opiskelijan opiskeluhuollon tarvetta. Kun asiantuntijaryhmän jäsenet toteuttavat jo suunniteltuja ja sovittuja yksilöllisiä opiskeluhuollon tukitoimia, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhuoltokertomukseen. Opiskelijalla ja alaikäisen opiskelijan huoltajalla on oikeus saada tietää, mitä tietoja opiskelijasta on rekistereihin ja kertomuksiin merkitty, ja ketkä ovat hänen tietojansa käyneet lukemassa.

Opiskeluhuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan seuraavat opiskelijaa koskevat tiedot:

- Nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- Asian aihe ja vireille panija
- Opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet
- Tiedot asian käsittelystä opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- Toteutetut toimenpiteet
- Kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa

- Mikäli sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu

2.3. Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa koskevia salassapitosäädöksiä

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tiedot ovat salassa pidettäviä, taustalla mm. yleinen tietosuoja-asetus GDPR, potilaslaki, henkilötietolaki sekä julkisuuslaki. Opiskelijoiden ja/tai huoltajien osallisuus on keskiössä ja kaikessa pyritään mahdollisimman avoimeen yhteistyöhön ja luottamukselliseen suhteeseen.

Tietoja ei saa luovuttaa sivullisille ilman:

1. tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lain säännöstä
2. opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa yksilöityä kirjallista suostumusta.

Sivullisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei osallistu asianomaisen opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen taikka niihin liittyviin tehtäviin. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. Myös muut lait oppilas- ja opiskelijahuoltolain lisäksi määrittelevät tietojen luovuttamista (mm. lastensuojeluilmoitus tai lastensuojelun pyytämät tiedot).

Kun suostumus tietojen luovuttamiseen tarvitaan, sen tulee oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan olla kirjallinen ja yksilöity. Luovuttaja on vastuussa luovuttamastaan tiedosta; epävarmoissa tapauksissa on tärkeää tarkentaa suostumuksen sisältöä asianosaiselta (ikä- ja kehitystaso huomioiden) tai tarvittaessa konsultoida juristia. Opiskeluhuollon ammattilaiset voivat opiskelijan/huoltajan suostumuksella järjestää yhteisiä asiakastapaamisia, esimerkiksi yhteisvastaanoton, psykologin, terveydenhoitajan, lääkärin tai kuraattorin kesken. Tällöin riittää suullinen suostumus. Suostumuksen yhteydessä sovitaan tapaamisen sisältö pääpiirteittäin. Suostumus kirjataan opiskeluhuollon toimijoiden potilas- tai asiakastietojärjestelmään.

Kaikki opiskeluhuollon rekistereissä (asiakas- ja potilastietojärjestelmät) olevat tiedot eivät ole opiskeluhuollon järjestämisen ja toteuttamisen kannalta välttämättömiä, jolloin kaikkia tietoja ei saa luovuttaa ilman kirjallista suostumusta opiskeluhuollon sisällä. Esimerkiksi moniammatillista lähetettä varten on tärkeää koota kaikki merkityksellinen tieto opiskelijasta ja luovuttaa toiselle opiskeluhuollon ammattilaiselle (sisältäen ei-välttämättömiä tietoja). Jos moniammatillista (nuorisovastaanotto, perheneuvola) lähetettä varten luovutetaan em. ei-välttämättömiä tietoja, tarvitaan kirjallinen yksilöity suostumus opiskelijalta ja/tai huoltajalta. Yksilöinti tarkoittaa, että asiantuntija käy opiskelijan/huoltajan kanssa läpi, mitä tietoja jatkohoitotaho edellyttää, ja pyytää niiden luovuttamiseen kirjallisen suostumuksen. Suostumuksen pyytämisestä vastaa se henkilö, joka on päävastuullinen opiskelijan asian hoidon järjestämisessä.

Kuva: Laura Happo / Tampereen kaupunki

3. Opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisöjen hyvinvointi, terveys ja turvallisuus – tuloksia ja käytäntöjä

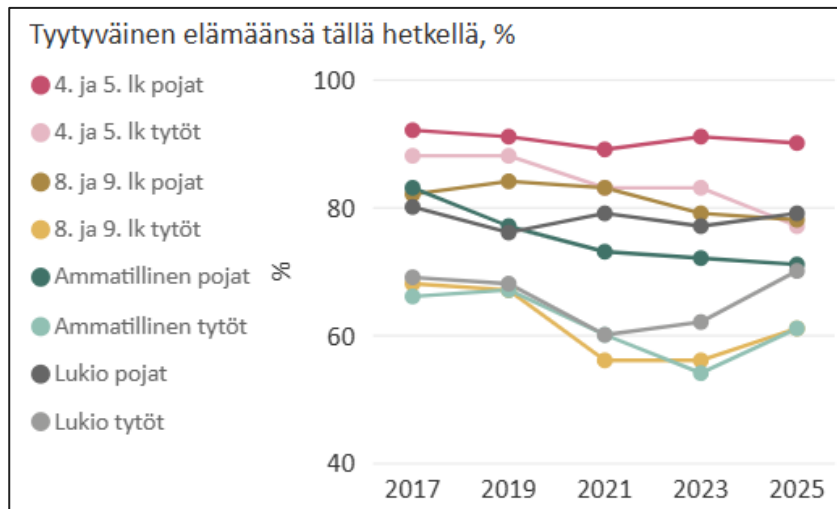
Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. Se tarkoittaa toiminnan jatkuvaa arviointia ja kehittämistä. Koulutuksen järjestäjäkohtainen monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koko kaupungin opiskeluhuollon omavalvonnasta. Oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta vastaa oppilaitoksen rehtori, apulaisrehtori tai muu oppilaitoksen toiminnasta vastaava johtaja tai päällikkö yhteistyössä oppilaitoksen opiskelijahuoltoryhmän kanssa. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava, että opiskeluhuoltosuunnitelmien seuranta, palautekyselyjen toteuttaminen ja niistä saatujen tietojen hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä toteutuvat.

Tampereen kaupungin opiskeluhuollon omavalvonnan pääasialliset tiedonlähteet ovat:

- Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) joka toinen vuosi toteuttama valtakunnallinen kouluterveyskysely, johon vastaavat perusopetuksen 4.-, 5.-, 8.- ja 9.-luokkalaiset, lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat sekä ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat
- Tea-viisarin tulokset (THL) joka toinen vuosi
- Vuosittain julkaistava Nuorisobarometri, joka mittaa suomalaisten 15–29-vuotiaiden nuorten arvoja ja asenteita
- Asiakastyytyväisyyskyselyt ja muut paikallisesti tehdyt selvitykset ja palautteet

3.1. Kouluterveyskysely

THL:n kouluterveyskyselyn mukaan **lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään on hieman lisääntynyt**. Kyselyyn vastanneista valtaosa on tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä. Aikaisempaan verrattuna tyytyväisyys elämään on lisääntynyt 8. ja 9. luokkalaisilla sekä toisen asteen koulutuksen opiskelijoilla. 4. ja 5. luokkalaiset ovat kaikkein tyytyväisimpiä elämäänsä, mutta heillä osuus on hieman laskenut. Pojat ovat edelleen tyytyväisempiä elämäänsä kuin tytöt kaikilla kouluasteilla.

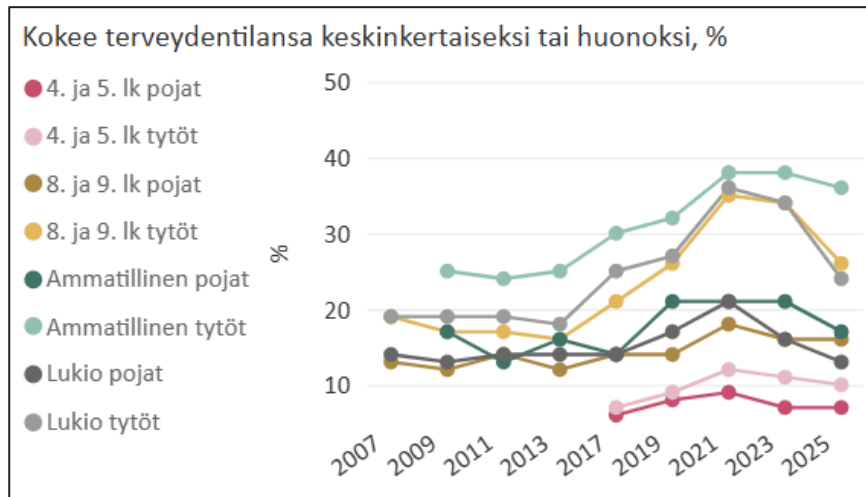
Kuvio 1. Elämäänsä tyytyväisten osuus (%)

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus ja masennusoireilu eivät ole vähentyneet. Mielenterveyteen liittyviä ongelmia kokee noin joka viides lapsi ja nuori. Sukupuolittaiset erot ovat suuria, sillä tytöistä noin joka kolmas ja pojista noin joka kymmenes kertoo kokevansa ahdistuneisuutta tai heillä on masennusoireilua. Aikaisempaan verrattuna lukiolaiset kokevat vähemmän ja ammatillisen koulutuksen opiskelijat sekä 8. ja 9. luokkalaiset enemmän kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta.

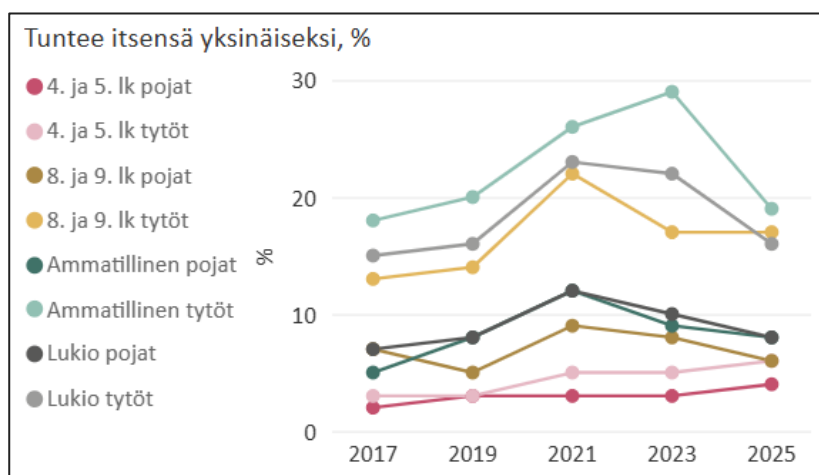
Kuvio 2. Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokeneiden osuus (%)

Monet kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Vajaa neljännes 8. ja 9. luokkalaisista ja toisen asteen koulutuksessa opiskelevista kokee terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi. 4. ja 5. luokkalaisilla osuus on alle 10 %. Pojat kokevat terveytensä selvästi tyttöjä paremmaksi. Aikaisempaan verrattuna lasten ja nuorten kokemus omasta terveydestä on hieman parantunut kaikilla kouluasteilla. Etenkin 8. ja 9. luokkalaiset tytöt ja lukiossa opiskelevat tytöt kokevat terveytensä aiempaa harvemmin keskinkertaiseksi tai huonoksi.

Kuvio 3. Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneiden osuus (%)

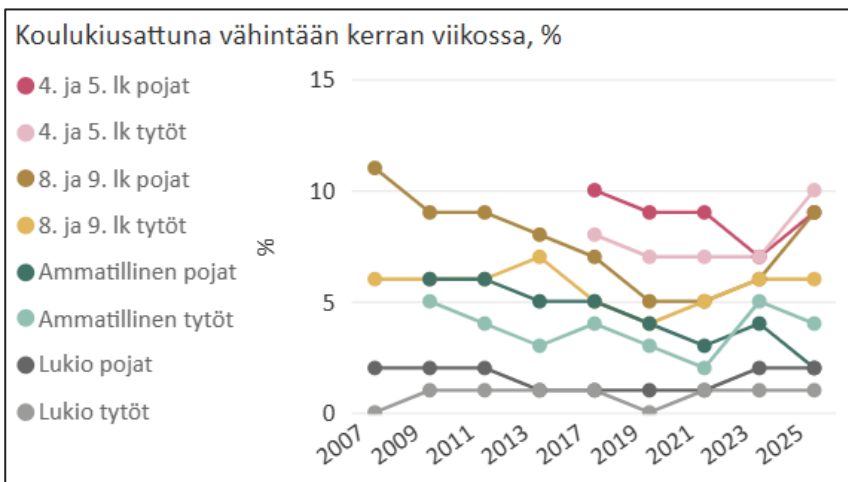
Yksinäisyyden kokeminen on vähentynyt selvästi toisen asteen koulutuksessa. Yksinäisyyden kokeminen on laskenut lähes koronaepidemiaa edeltäneiden vuosien tasolle kaikilla kouluasteilla. Reilu 10 % 8. ja 9. luokkalaisista ja toisen asteen koulutuksessa opiskelevista kokee itsensä usein yksinäiseksi. 4. ja 5. luokkalaisilla osuus on 5 %. Tytöt tuntevat yksinäisyyttä selvästi enemmän kuin pojat. Etenkin toisen asteen koulutuksessa opiskelevat tytöt kokevat itsensä aikaisempaa harvemmin yksinäisiksi.

Kuvio 4. Yksinäiseksi itsensä tuntevien osuus (%)

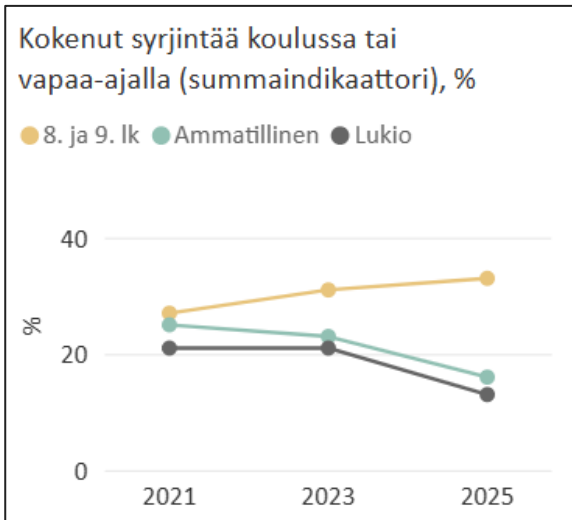
Kiusaaminen on hieman lisääntynyt perusopetuksessa ja vähentynyt toisen asteen koulutuksessa. Kiusaaminen ilmenee yleisimmin nimittelynä, naurunalaiseksi tekemisenä, kaveriporukan ulkopuolelle jättämisenä, valheiden levittämisenä ja lyömisenä. Kiusaamista tapahtuu eniten alakoulussa, jossa 10 % kertoo olevansa koulukiusattuna vähintään kerran viikossa. 8. 9. luokkalaisilla osuus on 7 %, ammatillisessa koulutuksessa 3 % ja lukiossa 1 %. Poikia kiusataan tyttöjä enemmän kaikilla muilla kouluasteilla paitsi ammatillisessa oppilaitoksessa. Toisaalta ammatillista koulutusta lukuun ottamatta pojat myös osallistuvat kiusaamiseen tyttöjä enemmän.

Kiusatuksi tuleminen voi johtaa monenlaisiin seurauksiin, kuten yksinäisyyteen, osallistumisen vähenemiseen, itsetunnon heikkenemiseen, sosiaaliseen ulkopuolelle jäämiseen, lisääntyviin koulupoissaoloihin, heikompaan koulussa pärjäämiseen ja päihdeongelmien kehittymiseen. Kiusaajille koituu myös haittoja, kuten psykosomaattisia kipuja, ja heillä on usein myös suurentunut riski ajautua rikollisuuden pariin. Kiusaaminen aiheuttaa myös merkittäviä yhteiskunnallisia kustannuksia. Opettajien työmäärän kasvu, vanhempien huolestuneisuuden ja kuormittuneisuuden aiheuttamat osasairauspäivärahat, opiskelijan somaattisiin ja psyykkisiin oireisiin liittyvät lääkärikäynnit sekä terapiakäynnit yms.

Kuvio 5. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa olleiden osuus (%)

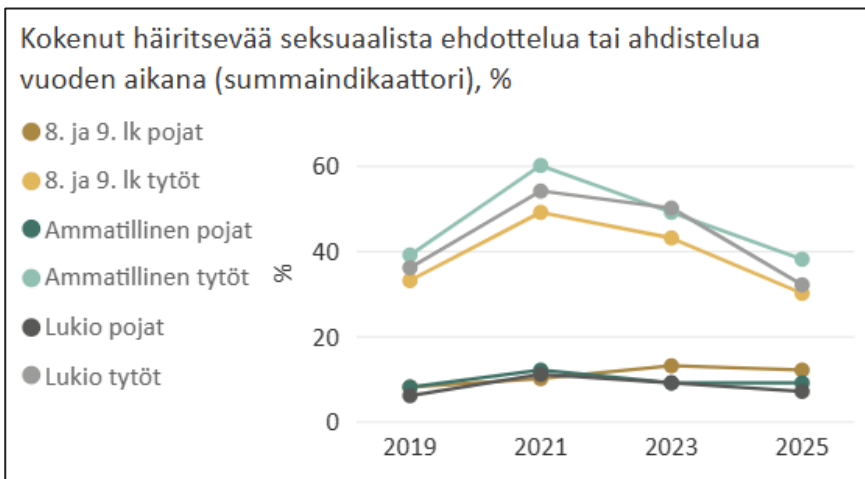
Syrjinnän kokemukset ovat kiusaamista yleisempiä. Syrjintä liittyy esimerkiksi ulkonäköön, sukupuoleen, ihonväriin tai perheeseen. 8. ja 9. luokkalaisista joka kolmas kertoo kokeneensa syrjintää, kun toisen asteen koulutuksessa osuus on noin 15 %. Aikaisempaan verrattuna syrjinnän kokeminen on lisääntynyt yläkoulussa, mutta vähentynyt selvästi toisen asteen koulutuksessa.

Kuvio 6. Syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla kokeneiden osuus (%)

Erilaiset väkivallan kokemukset ovat hieman vähentyneet, mutta ne ovat edelleen yleisiä. Häiritsevää seksuaalista ehdottelua ja ahdistelua kokee noin joka kolmas tyttö ja noin joka kymmenes poika. Etenkin tytöt kokevat näin kuitenkin selvästi harvemmin kuin aikaisemmin. Noin joka kymmenes tyttö on vuoden aikana kokenut seksuaaliväkivaltaa, kuten pakottamista riisuuntumaan tai seksiin painostamista.

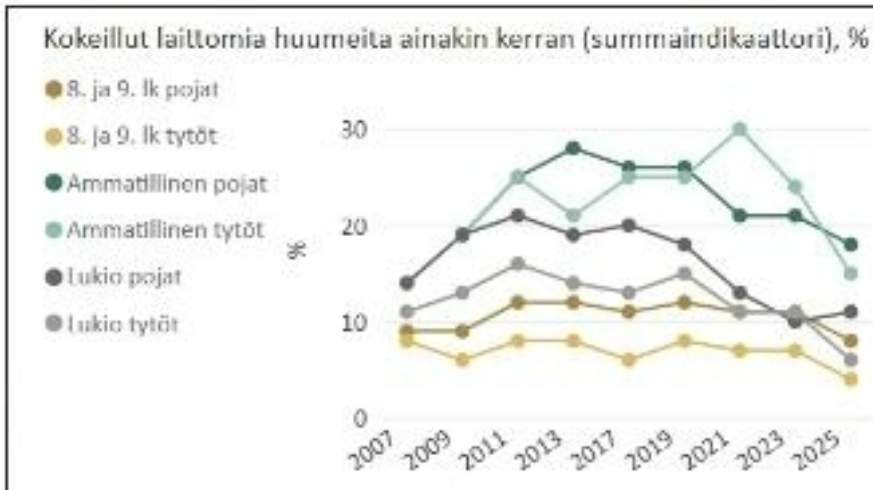
Fyysisen uhan kokemukset ovat vähentyneet kaikilla muilla kouluasteilla paitsi alakoulussa. Pojilla fyysisen uhan kokeminen on tyttöjä yleisempää. Myös perheen sisäiset väkivallan kokemukset ovat hieman vähentyneet kaikilla kouluasteilla. Noin joka kymmenes lapsi ja nuori kertoo vanhemman nöyryyttäneen tai nollanneen häntä. Vanhemmat uhkailevat lapsia ja nuoria väkivallalla vain harvoin, mutta peruskoulussa noin joka kymmenes lapsi ja nuori kertoo kokeneensa vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana.

Kuvio 7. Vuoden aikana häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua kokeneet (%)

Nuorten päihteiden käyttö on vähentynyt. Tupakkatuotteiden käyttö on kokonaisuudessaan vähentynyt, vaikka nikotiinipussien käyttö on yleistynyt. Ammatillisessa koulutuksessa kolmannes ja yläkoulussa sekä lukiossa noin joka kymmenes käyttää tupakkatuotteita. Humalahakuinen huominen on vähentynyt edelleen.

Viikoittain alkoholia käyttää noin 4 % nuorista. Myös huumeokeilut ovat vähentyneet etenkin ammatillisessa koulutuksessa. Yläkoululaisista ja lukiolaisista noin 7 % on kokeillut huumeita, kun osuus ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla on 16 %. Nettiriippuvuus on vähentynyt hieman kaikilla kouluasteilla. Alakoululaisista 4 % ja yläkoululaisista sekä toisen asteen koulutuksen opiskelijoita noin joka kymmenes kokee netin käyttönsä liialliseksi.

Kuvio 8. Laittomia huumeita ainakin kerran kokeilleiden osuus (%).

Valtaosa nuorista on saanut tarvittaessa apua koulun ammattilaisilta. Noin puolet peruskoululaisista kokee, että heillä on mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Toisen asteen koulutuksessa osuus on noin 60 % ja se on noussut aikaisempaan verrattuna. Suurin osa nuorista on saanut tarvittaessa tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin luokanvalvojalta, erityisopettajalta, joltain muulta opettajalta tai opinto-ohjaajalta. Osuudet ovat pysyneet viime vuosina suurin piirtein samansuuruisina (80–95 %). Valtaosa nuorista on myös saanut tarvittaessa tukea ja apua hyvinvointiinsa kouluterveydenhoitajan, -lääkärin, -psykologin tai -kuraattorin palveluista. Vain 1–3 % nuorista kertoo, että ei ole päässyt näiden palveluiden pariin yrittämisestä huolimatta.

Kouluterveyskyselyn tulosten yhteenveto

- Lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään on hieman lisääntynyt.
- Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus ja masennusoireilu eivät ole vähentyneet.
- Monet kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.
- Yksinäisyyden kokeminen on vähentynyt selvästi toisen asteen koulutuksessa.
- Kiusaaminen on hieman lisääntynyt perusopetuksessa ja vähentynyt toisen asteen koulutuksessa.
- Syrjinnän kokemukset ovat kiusaamista yleisempiä.
- Erilaiset väkivallan kokemukset ovat hieman vähentyneet, mutta ne ovat edelleen yleisiä.
- Nuorten päihteiden käyttö on vähentynyt.
- Valtaosa nuorista on saanut tarvittaessa apua koulun ammattilaisilta.

3.2. Muut seurannat ja kyselyt

Tampereen perusopetuksen oppilaille toteutetaan keväisin Ajatuksia koulusta -kysely. Lisäksi yhteisöllisen opiskeluhuollon vuosikellossa kerrotaan, että esi- ja perusopetuksen oppilaat vastaavat tarvittaessa vuosittain ”Miten minulla menee” -kyselyyn. Opiskeluhuollon näkökulmasta kyselyt tuottavat tärkeää tietoa mm. kavereiden määrästä, turvallisuuden tunteesta, kiusaamisesta, seksuaalisesta häirinnästä, tunne- ja vuorovaikutustaitojen käsittelystä koulussa ja tyytyväisyydestä itseensä. Kyselystä ei tehdä kaupunkitasoista koon-tia, mutta tuloksia hyödynnetään kunkin yksikön tai koulun yhteisöllisen opiskeluhuollon työskentelyssä.

Ajatuksia koulusta- kyselyä on toteutettu säännöllisesti opiskelijoille ja huoltajille lukuvuodesta 2021–2022 alkaen. Vastaajien määrä on noussut vuosien aikana ja lukuvuonna 2024–2025 kyselyyn vastasi 13645 oppi-lasta sekä 3262 huoltajaa. Ensimmäisestä kyselystä alkaen kouluarvosana koko lukuvuodelle on pysynyt hyvällä tasolla, hieman yli 8. Myös huoltajien kokemus yhteistyöstä koulun kanssa on pysynyt hyvänä ja noin 85 % kokee, että koulun kanssa on helppo tehdä yhteistyötä. Huoltajien kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa kouluyhteisön asioihin on ollut vähäisempi, mutta viimeisimmässä kyselyssä positiiviset vastaukset lisääntyivät ja yli puolet huoltajista vastasivat myönteisesti. Lukuvuosikyselyn perusteella suurin osa, melkein 90 %, lapsista ja nuorista kokee olonsa hyväksi koulussa. Suurin osa opiskelijoista ei myöskään koe yksinäisyyttä välitunneilla ja lapsista ja nuorista valtaosa kokee olonsa turvalliseksi koulussa vähintään useimmiten. Hieman alle puolet opiskelijoista vastasivat nähneensä väkivaltatilanteita koulussa. Viimeisimmässä kyselyssä he vastasivat kertovansa väkivaltatilanteista koulun aikuiselle harvemmin kuin aiempina vuosina. Suurin osa lapsista ja nuorista tietää mitä tehdä, jos on huoli omasta tai kaverin hyvinvoinnista. Yli 70 % lapsista ja nuorista vastasi, etteivät he olleet kokeneet kiusaamista ja melkein 70 % oli kertonut kiusaamisesta koulun aikuiselle. Yli 60 % opiskelijoista kokee myös saaneensa apua kiusaamistilanteessa. Luvut ovat pysyneet samansuuntaisina eri lukuvuosina tarkasteltuna.

Kouluterveydenhuollon, koulupsykologien ja koulukuraattoreiden vastaanottokäynneistä kerätään palautetta oppilailta, opiskelijoilta ja huoltajilta. Tulokset kootaan puolen vuoden välein. Koonneista vastaavat Pirkanmaan hyvinvointialueen esihenkilöt ja palvelupäälliköt. Palautetta hyödynnetään opiskeluhoollon kehittämässä ja esihenkilötyössä. Hyvinvointialueen ulkoisten nettisivujen kautta on myös mahdollista antaa asiakaspalautetta opiskeluhoollon palveluista ja/tai jättää yhteydenottopyyntö.

TEA-viisarin (2023) mukaan Tampereen kaupungin perusopetuksen koulujen opiskeluhoolloryhmät kokoon tuivat lukuvuoden 2022–2023 aikana keskimäärin kerran kahdessa kuukaudessa tai hieman useammin. Yhteisöllisten opiskeluhoolloryhmien jäsenten kokoonpano toteutui muuten hyvin, paitsi vanhempien edustus oli puutteellista ja oppilaiden edustus toteutui vaihtelevasti. Lisäksi koululääkäri ja/tai terveydenhoitaja olivat mukana vaihtelevasti. Viimeisimmän lukiokoulutusta koskevan kyselyn mukaan lukuvuonna 2023–2024 opiskeluhoolloryhmät kokoon tuivat noin kerran kahdessa kuukaudessa tai harvemmin. Jäsenten kokoonpano toteutui hyvin, mutta vanhempien edustus oli vaihtelevaa.

Nuorten tulevaisuusodotukset ovat heikentyneet merkittävästi. **Vuoden 2024 Nuorisobarometrissa** havaittiin jyrkkä lasku nuorten optimismissa. Nuorten kokema kuormitus on lisääntynyt erityisesti opintoihin, suorituspaineesiin, elämänkulun muutosvaiheisiin ja ympäristöön liittyvien huoltien vuoksi. Vaikka tulevaisuus usko on heikentynyt, nuorten kiinnittyminen suomalaiseen yhteiskuntaan on edelleen vahvaa. Luottamus yhteiskunnallisiin instituutioihin ja kiinnostus vaikuttamiseen ovat kasvaneet.

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen kysely opintojen aloituksesta pidetään lukuvuosittain lukion 1. vuosikurssin opiskelijoille. Lukion valintaan ja opiskelun aloittamisen lisäksi kyselyssä selvitetään myös opiskeluhoollollisia asioita. Kyselyn tuloksia lukuvuosina 2022–2023 ja 2024–2025 olivat muun muassa:

Kuvio 9. Kysely lukiokoulutuksen aloituksesta

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen kysely abiturienteille pidetään lukuvuosittain 3. periodin aikana.

Kyselyn tuloksia vuosina 2023 ja 2025 olivat muun muassa:

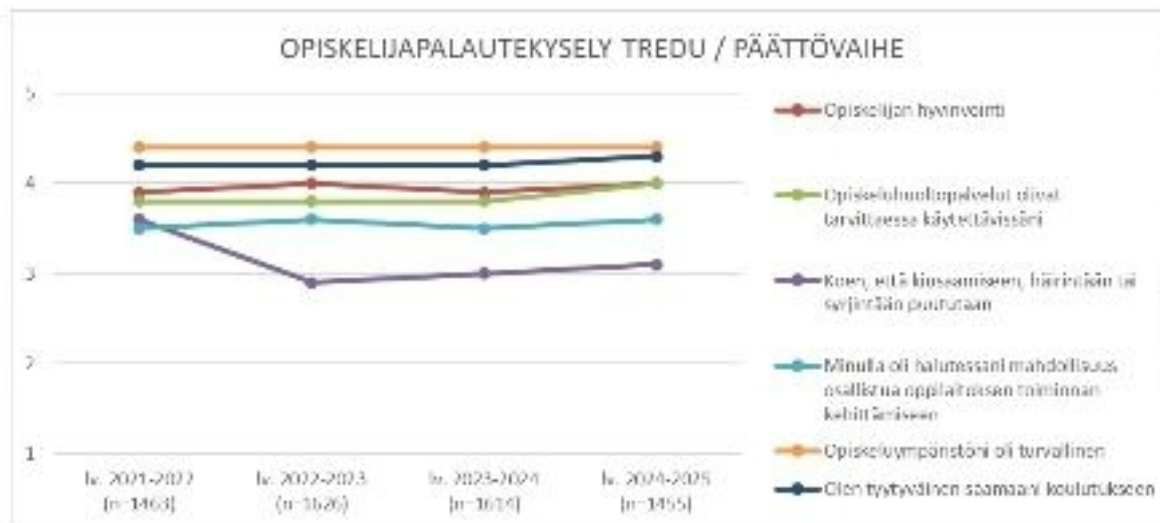

Kuvio 10. Lukiokoulutuksen kysely abiturienteille

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijat vastaavat palautekyselyihin opiskelun eri vaiheissa. Opiskelijapalautteet (aloitus- ja päättökyselyt) ovat valtakunnallisia kyselyitä, jotka toteutetaan Opetushallituksen (OPH) toimesta. Tulokset raportoidaan [Vipunen.fi](https://vipunen.fi)-palvelussa. Kyselyjen kohderyhmänä ovat opiskelijat, jotka suorittavat ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja, erikoisammattitutkintoja tai näiden tutkintojen osia. Lukuvuosina 2021–2025 Tampereen seudun ammattiopiston (Tredun) opiskelijapalautteen päättö- ja aloituskyselyn aikasarjassa ei ole noussut esiin merkittäviä epäkohtia tai vuosien välisiä muutoksia opetuksen toteuttamiseen ja opiskeluhooltoon liittyvien kysymysten osalta. Ohessa opiskeluhoollon näkökulmasta kiinnostavia tuloksia lukuvuosilta 2021–2026. Vastausvaihtoehdot ovat asteikolla 1-5 (1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä).

Kuvio 11. Opiskelijapalautekysely Tredun / aloitusvaihe

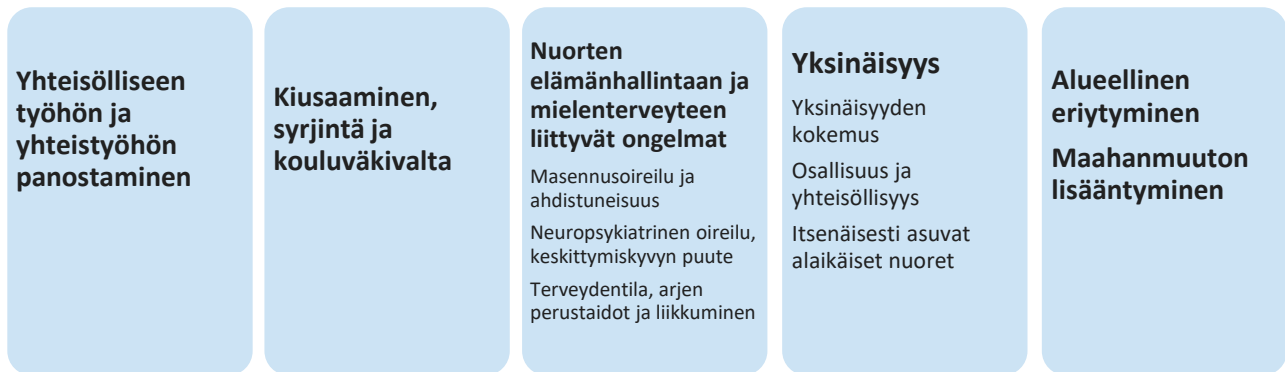
Kuvio 12. Opiskelijapalautekysely Tredu / päättövaihe

Vipunen.fi -palvelusta löytyvät myös työelämäpalautekyselyjen tulokset, joiden kautta voi tarkastella työelämän kokemuksia ja tyytyväisyyttä ammatillisten oppilaitosten toimintaan järjestää oppisopimukseen ja koulutussopimukseen perustuvaa koulutusta yhteistyössä työelämän kanssa. Lisäksi oppilaitoksissa tehdään omia kyselyjä aloitus- ja päätösvaiheessa valmentavien koulutusten opiskelijoille sekä kaikille opiskelijoille opintoihin ja sijoittumiseen liittyviä kyselyjä tai työpajoja. Oppivelvollisuuslakiin perustuen huoltajilta kerätään palautetta yhteistyöstä oppilaitoksen kanssa.

Hyvinvointialueen toimesta opiskeluhoollon ammattilaisille (terveydenhoitajille, kuraattoreille ja psykologeille) tehtiin kysely liittyen sekä oppilaiden ja opiskelijoiden saamaan opetushenkilöstön tukeen että opiskeluhoollon ammattilaisten ja opetushenkilöstön keskinäiseen yhteistyöhön. Oppilaiden ja opiskelijoiden koettiin saavan hyvin tukea erityisopettajalta ja perusopetuksessa rehtorilta, kun taas toisella asteella opinto-ohjaajan antama tuki oli merkittävää. Toisella asteella ohjaajien tuki oli arvioitu vähäiseksi. Opetushenkilöstön konsultaation ja yhteistyön saatavuuteen oltiin tyytyväisiä ja yhteistyö yksilökohtaisessa opiskeluhoollotyössä koettiin keskimäärin hyvin toimivaksi. Kehittämisen tarvetta nousi esiin tiedottamisessa opiskeluhoollon ammattilaisten suuntaan. Kyselyssä tunnistettiin yhteistyötä vaikeuttavia tekijöitä ja nostettiin esiin toiveita yhteisöllisen työn toteuttamisesta sekä yleisiä kehittämistarpeita, joista suurin osin niveltyy opiskeluhoollotyön johtamiseen. Tuloksia ja kehittämisideoita tullaan työstämään koulu-/ja oppilaitostasolla sekä hyödyntämään erityisesti yhteisjohtamisen näkökulmasta.

Tampereen kaupungin perusopetuksen henkilöstölle toteutettiin syksyllä 2025 opiskeluhoollon palveluiden saatavuutta ja riittävyyttä koskeva kysely, johon vastasi 178 työntekijää. Puolet vastaajista kokivat, että terveydenhoitajan ja kuraattorin palveluita oli riittävästi saatavilla. Psykologin palveluiden osalta 35 % vastasivat myönteisesti palveluiden riittävyyteen. Lääkärin palveluiden saatavuudessa koettiin olevan eniten puutteita. Noin puolet vastaajista olivat tyytyväisiä konsultaation ja tuen saatavuuteen haastavissa tilanteissa muilta opiskeluhoollon ammattilaisilta, paitsi lääkäriltä. Vastaajat olivat pääasiassa tyytyväisiä yhteistyöhön yksilökohtaisissa opiskelija-asioissa opiskeluhoollon henkilöstön kanssa, viestintään opiskeluhoollon ja opetushenkilöstön välillä sekä opiskeluhoollopalveluista tiedottamiseen.

3.3. Kyselyistä ja seurantatiedoista nousevat teemat

Taulukko 1. Kyselyistä ja seurantatiedoista nousseet opiskeluhaun teemat.

Suurin osa tamperelaisista lapsista ja nuorista voi hyvin ja kokee olonsa hyväksi koulussa. [Tamperealaisten hyvinvoinnin tila](#) -tietonäkymän mukaan hyvinvointia haastavia tekijöitä ovat muun muassa hyvinvointierojen kasvu, ylisukupolvisuus sekä erilaisiin etuuksiin kohdistuneet leikkaukset ja heikentynyt taloudellinen tilanne. Edelleen kasvavina ilmiöinä näkyvät alueellinen eriytyminen ja asuinalueiden väliset hyvinvointierot. Tampereella on korkeamman hyvinvoinnin ja matalamman hyvinvoinnin keskittymiä, jotka ovat vuosittain laajentuneet. Alueellisella eriytymisellä voi olla vaikutuksia yhteenkuuluvuuteen, turvallisuuteen ja yhdenvertaisuuden mahdollisuuksiin. Monien lasten ja nuorten arkeen vaikuttaa perheen pienituloisuus, joka voi aiheuttaa ylimääräistä huolta sekä vaikeuttaa esimerkiksi harrastuksiin osallistumista. Tampereelle muuttaa paljon perheitä muualta ja heidän tukiverkkonsa voivat olla vähäiset. Lisäksi Tampereella asuu hieman yli 2000 alaikäistä nuorta itsenäisesti.

Tamperealaisten lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään on hieman lisääntynyt, mutta ahdistuneisuus ja masennusoireilu eivät ole vähentyneet. Lasten ja nuorten kokemus omasta terveydestä on hieman parantunut, vaikka monet kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Liikkuminen vähenee iän myötä, eivätkä monet nuoret liiku riittävästi. Kyselyiden perusteella positiivisena trendinä lasten ja nuorten keskuudessa on vähentynyt päihteiden käyttö. Erilaisten kyselyiden tuloksissa sukupuolierot ovat merkittävät ja negatiiviset vastaukset korostuvat tytöillä muun muassa mielenterveyshaasteiden, terveydentilan, koulu-uupumuksen sekä yksinäisyyden ja häirinnän kokemusten osalta.

Lasten ja nuorten kiusaamiskokemukset ovat jonkin verran lisääntyneet perusopetuksessa ja vähentyneet 2. asteella. Syrjinnän kokemukset ovat kiusaamista yleisempiä. Väkivallan kokemukset ovat hieman vähentyneet, vaikka erilaiset väkivallan muodot, kuten fyysinen ja psyykinen väkivalta sekä kiusaaminen, vaikuttavat edelleen lasten ja nuorten hyvinvointiin. Tamperealaisista peruskoululaisista suurin osa kokee olonsa turvalleksi koulussa, mutta väkivaltatilanteista ei välttämättä kerrota aikuisille. Tytöt kokevat enemmän häiritsevää seksuaalista ehdottelua ja ahdistelua, tosin harvemmin kuin aiemmin. Yksinäisyyden kokemukset ovat vähentyneet erityisesti 2. asteella, vaikka eri tietolähteiden mukaan nuorten osallisuuden kokemus on heikentynyt. Myös nuorten optimismi ja tulevaisuususkko on vähentynyt.

Ammatillisissa oppilaitoksissa sekä esi- ja perusopetuksessa vieraskielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut vuosittain. Maahanmuuttajat eivät ole yhtenäinen ryhmä, vaan he tulevat Suomeen erilaisin perustein ja

erilaisista maista, joissa myös koulutusjärjestelmät vaihtelevat. Eroja on niin opiskeluvalmiuksien kuin aiemman koulutustaustan osalta; taustalla voi olla opintoja osittain käydystä peruskoulusta aina korkeakoulututkintoon saakka. Tästä syystä opiskelun aikaisen tuen ja erilaisten tukipalveluiden tarve voi olla moninainen.

Kyselyiden perusteella suurin osa lapsista ja nuorista kokee saaneensa tarvittaessa apua oppimiseen ja hyvinvointiin koulun ja opiskeluhuollon ammattilaisilta. Tamperelaiset peruskoululaiset myös tietävät pääsääntöisesti mitä tehdä, jos on huoli omasta tai kaverin hyvinvoinnista. Yli puolet kokevat saaneensa apua kiusaamistilanteissa. Lukiolaisista suurin osa kokee saaneensa riittävästi tietoa opiskeluhuollon palveluista, ja ammattikoululaisten kokemuksen mukaan palvelut olivat hyvin käytettävissä. Huoltajilla on myös pääasiassa hyvä kokemus yhteistyöstä koulun kanssa. Koulujen yhteisöllisten opiskeluhoitoryhmien kokoonpano toteutuu muuten hyvin, mutta huoltajien, oppilaiden ja koululääkärien osallistuminen on vaihtelevaa. Pirkanmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon ammattilaisilla ja perusopetuksen henkilöstöllä on pääasiassa hyvät kokemukset yhteistyöstä ja mahdollisuudesta konsultaatioon.

Kaikki nämä ilmiöt vaikuttavat sekä yhteisöllisen että yksilöllisen opiskeluhuollon järjestämiseen:

- Ennaltaehkäisevä opiskeluhoitotyö, yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen koetaan tärkeäksi.
- Opiskeluhuollon järjestäminen on yhteistyökysymys. Hyvinvointialue toimii opiskeluhoitohenkilöstön työnantajana ja koulutuksen järjestäjät vastaavat siitä, että opiskeluhuollon toiminnallinen kokonaisuus toimii arjessa.
- Yhteisjohtamisen ja yhdyspinnalla tapahtuvan työn huolellinen suunnittelu ja toteutus on välttämätöntä opiskeluhuollon toiminnallisen kokonaisuuden varmistamiseksi.
- On tärkeää kiinnittää huomiota riittävään resurssointiin matalamman hyvinvoinnin alueilla sijaitseviin oppilaitoksiin.

Kuva: Laura Happonen / Tampereen kaupunki

4. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Opiskeluhoollon kokonaistarpeen arvioissa on huomioitu koulutusten järjestäjien yksiköiden määrä, oppilasmäärät sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Kokonaistarvetta arvioidaan suhteessa oppilas- ja opiskelijamääriin sekä käytettävissä olevaan lasten ja nuorten hyvinvointia koskevaan arviointi- ja seurantatietoon, esimerkiksi kouluterveyskyselyn ja laajojen, koko ikäluokkaa koskevien terveystarkastusten tuottamaan tietoon. Kokonaistarvetta arvioidaan vuosittain koulutuksen järjestäjän monialaisessa ohjausryhmässä, ja samalla tämä opiskeluhoitosuunnitelman yhteinen osuus päivitetään.

4.1. Opiskelijamäärät lukuvuonna 2025-2026

4.1.1. Esi- ja perusopetus

Tampereen kaupungilla on 53 esiopetusyksikköä ja 30 peruskoulua. Koulu voi muodostua useammasta koulutalosta. Koulupolut muodostuvat yhdestä yhtenäiskoulusta ja mahdollisesti yhdestä tai useammasta alakoulusta sekä esiopetuksesta. Koulupoluilla tarjotaan opetusta esiopetuksesta yhdeksänteen luokkaan asti. Esiopetus järjestetään pääsääntöisesti koulujen tiloissa. Koulupolkuja on Tampereella 16.

Esiopetuksen oppilaita on Tampereen kaupungin järjestämässä esiopetuksessa vuosittain noin 2000. Luku-
vuoden 2026–2027 lopulla (17.2.2026) oppilaita oli yhteensä 1918. Lisäksi esiopetusta järjestää kolme muuta
opetuksen järjestäjää: Tampereen steinerkoulu, Tampereen kristillinen koulu ja Svenska samskolan i Tam-
merfors.

ESIOPETUS (kaupungin järjestämä esiopetus)	Lasten määrä esiopetusyksi- köissä	Lasten määrä kaksikieli- sessä esiopetuksessa	Yhteensä
Oppilasmäärä	1823	95	1918

Taulukko 2: Esiopetuksen oppilasmäärä ja tuen piirissä olevat (17.2.2026).

Perusopetuksen oppilaita Tampereella oli helmikuussa 2026 yhteensä 18 896, joista 1.–6.-luokkalaisia oli
12065 ja 7.–9.-luokkalaisia 6471. Erityisluokilla opiskeli yhteensä 1542 (7,9 %), joista OTE-luokilla 69. Oppi-
laskohtaisen tuen saajien määrää ei taulukossa näy siirtymävuoden vuoksi. **Oppilas- ja lapsikohtaisen osalta
taulukot päivitetään sekä esi- että perusopetuksen osalta suunnitelmaan syksyllä 2026.** Vuonna 2024 ilman
perusopetuksen päättötodistusta jäi yhteensä 51 oppilasta, joista vuosiluokkiin sitomattomasti opiskelevia
oli 37,3 %, erityistä tukea saavia oppilaita 21,6 % ja monikielisiä 70 %. Koulua käymättömien oppilaiden ja-
kautumisessa Tampereen sisällä näkyvät samat alueelliset haasteet kuin opiskeluhaasteissa tarpeissa.

PERUSOPETUS TAMPERE	Oppilasmäärä vuosiluokat 1–6	Oppilaiden osuus (%) vuosi- luokat 1–6	Oppilasmäärä vuosiluokat 7–9	Oppilaiden osuus (%) vuosi- luokat 7–9	Valmis- tava	YHTEENSÄ
Oppilasmäärä	12 0655		6471		360	18 896
Erityisluokissa opiskelevat	953	7,9	589	9,1		1542
S2-opiskelijoi- den määrä	2127	17,6	1020	15,8		3147

Taulukko 3: Tampereen perusopetuksen oppilasmäärät, S2-oppimäärän oppilaat sekä erityisluokilla opiske-
levat (23.2.2026).

YKSITYISET KOULUT	Kristillinen koulu	Steinerkoulu	Normaalikoulu	Svenska sams- kolan	YHTEENSÄ
Esiopetus	31	31	0	26	88
Perusopetus	270	389	664	278	1601
Erityinen tuki	9				9
Oppilaskohtai- nen tuki	4		12	14	30

Tehostettu tuki	13				13
S2-opiskelijoiden määrä	15	35	37	2	89

Taulukko 4: Yksityisten koulujen oppilasmäärä ja tuen piirissä olevat (tammi-helmikuu 2026)

4.1.2. Toisen asteen koulutus

4.1.2.1 Lukio ja Tredu

Tampereen kaupunki järjestää toisen asteen koulutusta Tampereen seudun ammattiopisto Tredussa ja seitsemässä lukiossa, joista yksi on aikuislukio. Tampereella useassa lukiossa on jokin valtakunnallinen erityinen koulutustehtävä: Pyynikin lukiossa musiikki ja musiikkiteatteri, Sammon keskuslukiossa urheilu, Tammerkosken lukiossa kuvataide ja design sekä Tampereen klassillisessa lukiossa luonnontieteet. Tampereen lyseon lukiossa toimii kansainvälisen ylioppilastutkinnon (International Baccalaureate) IB-linja. Lisäksi lukioissa on mahdollista painottaa opintoja, esimerkiksi Tampereen teknillisessä lukiossa on matematiikan ja teknologian linja.

Tampereella toimii kaupungin ylläpitämien lukioden lisäksi myös Tampereen yliopiston normaalikoulun lukio sekä neljä yksityistä lukiota: Kalevan lukio, Tampereen yhteiskoulun lukio (TYK), Svenska samskolan gymnasiet ja Tampereen steinerkoulun lukio.

Tampereella sijaitsevista lukioista opiskelevia oli syksyllä 2025 yhteensä 6603. Kaupungin päivälukioden opiskelijamäärä yhteensä oli 4456 (20.9.2025). S2-opiskelijoiden määrä Tampereen kaupungin lukioissa oli 403 eli 9 % ja erityisjärjestelyjä tarvitsevia opiskelijoita oli 350 eli 7,9 %.

Ylioppilastutkintolautakunta myöntää opiskelijalle hakemuksesta oikeuden erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon aikana. Yleisin erityisjärjestely on lisäaika kokeessa. Erityisjärjestelyiden perusteena voi olla opiskelijan sairaus, vamma, erityisen vaikea elämäntilanne, lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeus sekä vieraskielisen kokelaan opetuskielen puutteellinen hallinta.

LUKIOT	Pyynikin lukio	Sammon keskuslukio	Tammerkosken lukio	Tampereen klassillinen lukio	Tampereen lyseon lukio	Tampereen teknillinen lukio	YHTEENSÄ
Opiskelijamäärä tilastopäivänä	525	1015	921	793	724	478	4456
S2-opiskelijoiden määrä	66	38	69	64	94	72	403
Jatkavien opiskelijoiden määrä (opiskeluaika 3v+)	52	149	141	96	62	38	538

TUVA-opiskelijoiden määrä (TREDU)	18	0	0	0	0	0	18
Erityisjärjestelyt opiskelijalla	48	49	94	65	62	32	350

Taulukko 5. Lukioiden oppilasmäärä (20.9.2025)

YKSITYISET LUKIOT	Kalevan lukio	Tampereen yhteiskoulun lukio	Steinerkoulu	Tampereen normaalikoulu	Svenska samskolan gymnasiet	YHTEENSÄ
Opiskelijamäärä tilastopäivänä	708	898	208	274	59	2147
S2-opiskelijoiden määrä		24			3	27
Jatkavien opiskelijoiden määrä (3v+)		147				147

Taulukko 6. Yksityisten lukioiden oppilasmäärät (20.9.2025)

Tampereen kaupungin lukiokoulutus kehittää tuen uudistuksen mukaisia toimintamalleja. Erityisesti opiskelijoiden oppimisen valmiuksia vahvistetaan ja mielen hyvinvointia sekä yhteisöllisyyttä tuetaan. Opettajia koulutetaan tunnistamaan tuen tarpeita mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on mahdollistaa opinnoissa eteneminen yksilöllisen suunnitelman mukaisesti ja vahvistaa opiskelijoiden toimintakykyä sekä vähentää koulutuksen negatiivisia keskeytyksiä. Tarve osa-aikaiselle pienryhmämuotoiselle ohjaukselle on kasvanut myös lukioissa, ja lukiot järjestävät monenlaisia yksilöllisiä ja ryhmämuotoisia tukitoimia.

Tampereen seudun ammattiopisto TREDU on Suomen toiseksi suurin ammatillisen koulutuksen järjestäjä, ja sen ylläpitäjäkuntana on Tampereen kaupunki. TREDU toimii 13 kampuksella kahdeksan kunnan alueella Pirkanmaalla ja tarjoaa 29 perustutkintoa, 21 ammattitutkintoa ja 11 erikoisammattitutkintoa. Opiskelu tapahtuu TREDUN kampusten lisäksi työpaikoilla tapahtuvana oppisena, oppisopimuskoulutuksena työelämässä sekä muissa työelämän kaltaisissa oppimisympäristöissä, esimerkiksi pajatoiminnassa.

TREDUN koulutuksissa opiskelee vuosittain noin 17 000 nuorta ja aikuista. Henkilöstöä on noin tuhat. Aloittavista opiskelijoista noin puolet on oppivelvollisia. Heistä valtaosa hakeutuu yhteishaussa opiskelemaan ammatillista perustutkintoa tai tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen; nämä opinnot alkavat vuosittain elokuussa. Perustutkinto-opiskelijat voivat opiskella myös englanninkielisissä tutkinnoissa sekä suorittaa kaksoistutkinnon. TREDUSSA on myös mahdollista suorittaa korkeakouluopintoja osana ammatillista tutkintoa sekä yhdistää kilpaurheilu ja opinnot.

Jatkuvassa haussa voi hakeutua opiskelemaan perustutkintoon, ammattitutkintoon tai erikoisammattitutkintoon tähtäävään koulutukseen. Osassa tutkintokoulutuksista on terveydentilaa tai toimintakykyä koskevia vaatimuksia, jotka voivat rajoittaa opiskelijaksi ottamista. Lisäksi Tredussa järjestetään osatutkintokoulutusta ja aikuisten perusopetusta.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijalle tulee 1.8.2026 alkaen oikeus oppimisen tukeen, jota hän tarvitsee tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Oppimisen tuki järjestetään osana tutkintokoulutusta. Oppimisen tuki on opettajan antamaa tukiopetusta sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta. Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi säännöllistä tai pitkäaikaista erityisopetusta tutkinnon tai koulutuksen mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi eikä oppimisen tuki ole riittävää opiskelijan tuen tarpeiden kannalta. Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen myös työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa. Erityinen tuki on erityisopettajan antamaa erityisopetusta. Lisäksi erityinen tuki on erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta sekä opiskelijan tarvitsemia muita erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä.

Mahdolliset tukitoimet kirjataan opettajan, opinto-ohjaajan ja/tai erityisopettajan kanssa laadittavaan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (HOKS). Tredun opiskelijoista kampuksittain erityistä tukea saa 10–30 % opiskelijoista.

Tredun opiskelijoista lähes 75 % on oikeutettu opiskeluterveydenhuollon palveluihin ja 80 % opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluihin, kaiken kaikkiaan noin 9 525 opiskelijaa. Aikuisten perusopetuksessa opiskelevat ovat kouluterveydenhuollon palvelujen piirissä. Opiskelijoista noin 35 % opiskelee aloilla, joilla edellytetään opiskeluterveydenhuollon tekemiä tartuntatautilain (1227/2016) ja muun lainsäädännön edellyttämiä opiskeluun liittyviä tutkimuksia, todistuksia ja lausuntoja.

Tredussa Tampereen kampuksilla opiskelee syksyllä 2026 arvion mukaan yhteensä noin 7 350 opiskelijaa, joista opiskeluhuolto-palveluiden piiriin kuuluu arvion mukaan noin 7 000 opiskelijaa. Tampereella perustutkinto-opiskelijoita on arvion mukaan yhteensä 6335.

TREDUN OPISKELUHUOLLON OPISKELIJAMÄÄRIEN JA PALVELUTARPEEN ARVIOT SYKSY 2026									
Tredun syksy 2026	PT-opiskelijat (ei sis. Opso-opiskelijat)	TUVA-opiskelijat	PT-opiskelijat (sis. Opso-opiskelijat)	Kuraattorit ja psykologit yhteensä + aikuisten perusopetus	Opisk.terveydenhuolto yhteensä	Arvio kuraattori- ja psykologipalvelut	Arvio opiskeluterveydenhuoltopalvelut	ARVIO kampuksen altistuselähtöisten koulutusten PT Opiskelijat (ei sis. Opso-opiskelijat)	Arvio kouluterveydenhuolto (sis. myös kuraattori- ja psykologipalvelut)
Kampus									
Hepolamminkatu	1985	100	2400	2540	2085	2500	2085	1500	40
Ajokinkuja	365	20	380	400	385	400	385	350	
Mediapolis	185	0	185	185	185	185	185		
Santalahdentie	2330	210	2475	2885	2540	2685	2540	460	200
Sammonkatu	815	0	895	955	815	895	815		60
Pirkkala	260		285	285	260	285	260		
Kangasala	495	40	560	600	535	600	535	295	
Nokia	495	55	585	650	550	640	550	235	
Ylöjärven Valo	300	40	380	420	340	420	340	85	
Ylöjärven Metsätie	75	0	95	95	75	95	75	75	
Lempäälä	260	24	265	289	284	289	284	0	
Orivesi	90	6	95	101	96	101	96	45	
Virrat	90		95	95	90	95	90	25	
Oppisopimuspalvelut	25		25	25	0	25		0	
Yhteensä	7770	495	8720	9525	8240	9215	8240	3070	300

Taulukko 7. Tredun opiskelijamäärät (arvio syksyille 2026)

4.1.2.2. Ammatillinen erityisopetus

Pirkanmaalla toimii kolme ammatillista erityisoppilaitosta (AMEO): Aitoon koulutuskeskus, Ammattiopisto Luovi ja Kiipulan Ammattiopisto, jotka kaikki tarjoavat koulutusta Tampereen kaupungin alueella. Koulutukset ovat työhön ja itsenäiseen elämään valmentava (TELMA) ja tutkintokoulutukseen valmentava (TUVA) koulutus sekä perustutkintokoulutuksia.

Ammatillinen erityisopetus on tarkoitettu opiskelijoille, jotka tarvitsevat opiskeluissaan erityistä tai vaativaa erityistä tukea yksilöllisten tuen tarpeiden vuoksi. (L 531 / 2017 §64–65). AMEO-koulujen opiskelijat ovat vaativan erityisen tuen opiskelijoita ja siksi tarvitsevat keskimääräistä toisen asteen opiskelijaa enemmän kaikkia opiskeluhoitojen palveluita.

Aitoon koulutuskeskuksella on Tampereella kaksi toimipistettä, joissa opiskeli tammikuussa 2026 yhteensä 64 vaativan erityisen tuen opiskelijaa valmentavissa koulutuksissa (TELMA ja TUVA).

Ammattiopisto Luovissa Tampereella opiskeli tutkintotavoitteisissa koulutuksissa 151 opiskelijaa ja valmentavissa koulutuksissa (TELMA ja TUVA) 87 opiskelijaa.

Kiipulan Ammattiopistossa opiskeli TUVA- ja tutkintotavoitteisissa koulutuksissa 170 opiskelijaa ja TELMA-koulutuksessa 37 opiskelijaa.

Oppilaitos (Tampereen toimipisteet)	Opiskelija-määrä	TELMA-opiskelijat	TUVA-opiskelijat	S2-opiskelijat
Ammattiopisto Luovi	240	42	45	2
Kiipulan ammattiopisto	217	37	52	10
Aitoon koulutuskeskus	64	40	24	0
Yhteensä	521	119	121	12

Taulukko 8. Ammatillisten erityisoppilaitosten opiskelijat Tampereen toimipisteissä (tammi-helmikuu 2026).

4.2. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä opiskeluhuollon psyko- logi- ja kuraattoripalvelut

4.2.1. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on kouluilla tarjottavaa lähipalvelua. Vuosittaisten terveystarkastusten lisäksi koulu-terveydenhoitaja tapaa oppilaita ja perheitä yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Koululääkärien työssä korostuvat terveystarkastusten lisäksi keskittymis- ja oppimiskyvyn ja mielenterveyden haasteet.

Opiskeluterveydenhuollon palveluita tarjotaan Tampereella useassa eri toimipisteessä. Tullinkulman keskitetty toimipiste palvelee suurinta osaa opiskelijoista. Lisäksi terveydenhuollon palveluita on suurimmilla Tredun toimipisteillä ja monella lukiolla. Opiskeluterveydenhuollon lääkärityö painottuu mielenterveyskäyn-
teihin.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajien ja lääkäreiden osalta noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön suositusta henkilöstömitoituksesta. Yhtä kouluterveydenhoitajaa kohden suositus on 460 oppilasta ja yhtä koululääkärää kohden enintään 2100 oppilasta/kokopäiväinen lääkäri tai yksi työpäivä viikossa 500 oppilasta kohden (Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuositukset 2023, THL).

Opiskeluterveydenhuollossa toisella asteella yhtä terveydenhoitajaa kohden suositus on 570 opiskelijaa ja yhtä opiskeluterveydenhuollon lääkärää kohden enintään 1800 opiskelijaa (Henkilöstömitoitussuositus, Opiskeluterveydenhuollon opas, STM 2021). Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan oppilas- ja opiskelijamäärien lisäksi eri-ikäisten ja eri taustoista tulevien oppilaiden ja opiskelijoiden arvioitu tuen tarve sekä opiske-
luun ja oppilaitosyhteisöön liittyvät opiskeluhuoltopalvelujen tarpeeseen vaikuttavat tiedot.

Tampereella kouluterveydenhoitajaresurssi on 46 kouluterveydenhoitajaa, mikä tarkoittaa keskimäärin 456 oppilasta/terveydenhoitaja. Opiskeluterveydenhuollon resurssi on 32 opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajaa, mikä tarkoittaa keskimäärin 530 opiskelijaa/terveydenhoitaja.

Lääkäriresurssitilanne **perusopetuksen** kouluilla on kohentunut koululääkäritehtävien paremman täyttöasteen myötä, mutta koulukohtaisia eroja esiintyy jossain määrin niin lääkäripalvelutarpeissa kuin käytettävissä olevien voimavarojen osalta. Vuoden 2026 keväästä alkaen pyritään turvaamaan uudenlaisin järjestelyin selkeästi aiempaa kattavammin lääkärin terveystarkastusten toteutuminen.

Toisella asteella käytettävissä oleva lääkäriresurssi kohdennetaan tarpeenmukaisesti ja opiskelukyvyn tukemiseksi erityisesti mielenterveyden hoitoon. Virkojen täyttöasteessa on edelleen jonkin verran vajeita.

4.2.2. Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 a §:n (16.12.2021/1146) mukaan psykologi- ja kuraattoripalveluita järjestetäessä saa yhtä kuraattoria kohde olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa.

Oppilas- ja opiskelijamäärä yhtä työntekijää kohden on vain karkea mittari resursointitarpeen arvioinnissa. Erityisen tärkeää on huomioida arvioinnissa paitsi aiemmin mainitut laadulliset erityispiirteet, ilmiöt, kyselyiden ja asiakaspalautteiden tulokset myös opiskeluhuollon työntekijöiltä kerättävät työn laadun ja seurannan indikaattorit. Näitä indikaattoreita ovat mm. odotusajat palveluihin pääsemiseksi lakisääteisessä määräajassa, psykologin tutkimuksiin pääsy, tukikäyntien tiheys, työn kuormitus ja hallinta. Opiskeluhuoltotyön laaja-alaisuuden merkitys tunnustetaan ja varataan resurssia yksilöasiakastyön lisäksi opiskeluhuollon asian tuntijoiden tekemään ehkäisevään, yhteisölliseen työhön, jota suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä koulun tai oppilaitoksen muun henkilöstön kanssa.

Opiskelijamäärä (2026)		Henkilötyö- vuodet, psy- kologit 2026	Henkilötyö- vuodet, ku- raattorit 2026	Keskimääräinen opiskelija- määrä/ psyko- logi	Keskimääräinen opiskelija- määrä/ kuraat- tori
Esi- ja perusopetus, Tampereen kaupunki	20814				
Esi- ja perusopetus, yksityiset	1765				
Esi- ja perusopetus YHTEENSÄ	22579	29,4	33	765	682
Lukiot	7003				

Tredu, Tampere	6734				
Ameo	892				
Muut	2282				
Toisen asteen koulu- tus YHTEENSÄ	16911 -> 16529 (il- man aikuis- lukiota, jolle ei palvelut kaikin osin kuulu)	18,7	20,1 (aiku- lukio vähen- netty)	884	822

Taulukko 9. Opiskeluhoitopalvelut

Tarkemmat resurssikohdennukset koulutustoimialoittain tai koulupoluittain ovat koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmissa.

Kuva: Laura Happonen/Tampereen kaupunki

5. Opiskeluhuollon toimenpiteet

Opiskeluhuolto oli syksyn 2025 aikana keskusteluteemana erilaisissa kaupungin neuvostoissa ja ryhmissä opiskeluhoitosuunnitelman päivittämiseen liittyen. Keskusteluissa nousi esille opiskeluhooltoon liittyen tärkeinä tekijöinä muun muassa työntekijöiden kohtaamistaidot, osallisuus ja yhteisöllisyys sekä arjen perustaitojen vahvistaminen.

Lasten parlamentin jäsenten mielestä koulunkäynnin kannalta merkityksellisiä asioita ovat muun muassa kaverit, oppiminen, ruoka, retket, hyvät opettajat ja välitunnit. Lapset pitävät tärkeänä sitä, että opettaja kannustaa ja motivoi lapsia opiskeluun sekä muistuttaa opiskelun merkityksestä tulevaisuuden kannalta. Hyvä ruoka, luokkien viihtyisyys ja siisteys sekä nykyaikaiset opiskeluvälineet lisäävät koulunkäynnin mielekkyyttä. Lapset toivovat, että kiusaamiseen ja luokassa häiriköintiin puututaan, jotta jokaisella on mukava olla koulussa, kenenkään ei tarvitse pelätä tulla koulun ja luokassa on työrauha.

Nuorisovaltuuston edustajat korostivat, että toiselle asteelle siirryttäessä ensimmäisille viikoilla olisi riittävästi aikaa ryhmäytymiseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Nuoret pitivät tärkeänä, että kaikki pääsisivät osallistumaan koulua tai oppilaitosta koskeviin päätöksiin jollakin tavalla ja että opettajat olisivat kiinnostuneita heistä ja heidän ajatuksistaan.

Vammaisneuvoston opiskeluhooltoon liittyvässä keskustelussa nostettiin esille vammaisuuden ja moninaisuuden huomioiminen koulussa ja henkilöstön kouluttaminen kohtaamiseen ja puheeksi ottoon liittyen. Neuvoston jäsenet toivat esille hyviä kokemuksia kouluvierailuista ja kokemusasiantuntijoiden käyttämisestä. Neuvoston jäsenet pitivät tärkeänä, että vammaisia opiskelijoita otetaan mukaan tutor- ja tukihenkilötoimintaan sekä esteettömyyden ja kiusaamiseen puuttumisen suunnitteluun. Koulun tilaratkaisut ovat merkittäviä asioita psykologisen kuormituksen vähentämiseksi ja tasavertaisuuden lisäämiseksi. Yhteisöllisyyttä

lisätään tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua tasavertaisesti muiden opiskelijoiden kanssa. Keskustelussa tuotiin esille myös ADHD- ja nepsy-piirteisten lasten huomioiminen ryhmässä.

Maahanmuuttajaneuvoston jäsenet toivat esille tärkeänä asiana vanhempien ja koulun välisen yhteistyön kehittämisen. Neuvosto toivoi enemmän tukea monikielisten perheiden vanhemmille, esimerkiksi Wilman käyttöön liittyen, jotta he voivat osallistua lapsen koulunkäynnin seuraamiseen. Opiskeluhuollon henkilöstön esittäytyminen ja työskentelystä kertominen madaltavat kynnystä yhteydenottoon. Opiskeluhuollon palveluihin pääsyssä haasteena nähtiin pitkät jonot erityisesti koululääkärille. Keskustelussa pohdittiin monikielisten opiskelijoiden hakeutumista lukio-opintoihin ja sitä, että nuoret tarvitsevat kannustusta ja tietoa mahdollisuuksista. Kielitaitoon panostaminen nähtiin tärkeänä asiana yhteisöön kiinnittymiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi. Lisäksi korostettiin monikielisten opiskelijoiden erilaisia taustoja ja elämäntilanteita. Kouluttamista ja tiedottamista tarvitaan ennakoluulojen ja asenteiden vähentämiseksi.

Tampereen vanhemmat ry toi esille yhteistyön tärkeyden esille opiskeluhuollon asioissa. Tampereen vanhemmat nostivat esille, että vanhempainilloissa olisi hyvä esitellä konkreettisesti opiskeluhuollon roolia sekä esitellä koulun opiskeluhuollon ammattilaisten tehtäviä. Tapaamisessa keskusteltiin myös mahdollisista yhteisten koulutustilaisuuksien järjestämisestä.

Monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmässä käsiteltiin kouluterveyskyselyn tuloksia eri koulutuksen järjestäjien näkökulmasta mielen hyvinvoinnin teemaan liittyen syksyllä 2025. Tulosten perusteella on kiinnitettävä huomiota yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen yksinäisyyden vähentämiseksi. Työntekijöiden kohtaamistaidot ja ennaltaehkäisevä työskentely korostuvat. Eri koulutuksen järjestäjien osalta kouluterveyskyselyn tuloksissa negatiiviset kokemukset kasautuivat erityisesti tyttöjen kohdalla. Tuloksissa korostuvat myös arjen perusasioiden merkitys, ruoka, uni ja liikunta sekä vapaa-aikaan ja harrastustoimintaan panostaminen. Näihin toivotaan enemmän huomiointia vanhemmilta ja kodilta. Pirkanmaan hyvinvointialue ja koulutuksen järjestäjät, vanhempien edustus ja opiskelijoiden edustus kehittävät yhdessä mielenterveys- ja päihdeasioiden psykoedukaatiota lapsille, nuorille, huoltajille ja työntekijöille.

[Nuorille hyvinvointia yhdessä tekemällä](#) -hankkeessa edistetään 15–29-vuotiaiden nuorten hyvinvointia ja sujuvaa arkea lisäämällä toimijoiden välistä yhteistyötä. Hanketta toteutetaan vuosina 2024–2026 osana Hyvinvoinnin kehitysohjelmaa. Hankkeessa kartoitettiin nuorten yksinäisyyden ja uupumuksen taloudellisia vaikutuksia ihmiskeskeisen vaikuttavuuslaskennan avulla. Selvityksen perusteella hankkeessa laadittiin suosituksia nuorten yksinäisyyden ja uupumuksen ennaltaehkäisyksi ja hoidoksi, kuten varhainen puuttuminen ja riskitekijöiden tunnistaminen, palveluiden saavutettavuuden ja nuorten tavoittamisen kehittäminen, tuen kohdistaminen siirtymävaiheisiin, monialaisen yhteistyön vahvistaminen ja vaikuttavuustiedon hyödyntäminen.

Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelmassa vuosille 2025–2026 lapset ja nuoret nostivat yhdeksi tavoitteeksi lasten väkivaltaiseen käyttäytymiseen puuttumisen ja sen ehkäisemisen. Toimenpiteinä tavoitteen saavuttamiseksi ovat henkilöstön tietoisuuden lisääminen ja tukeminen väkivallan teemoista, lasten ja nuorten tiedon lisääminen väkivallan seurauksista ja lieveilmiöistä sekä yhteistyön tiivistäminen eri toimijoiden välillä. Tavoitteena on myös laatia kaupunkitasoinen, yhteinen suunnitelma perusopetuksessa oppilaan suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta.

Tampereella on laadittu lakisääteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2028. Suunnitelma sisältää tavoitteet ja toimenpiteet lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ikäryhmälle 0–17-vuotiaat ja monet niistä koskevat myös opiskeluhuoltoa:

Tavoite	Tekoja tavoitteen toteuttamiseen	Ilmiöt	Mittarit
Arki on tasapainoista ja perustarpeet täyttyvät ikätasoisesti	Tuetaan lapsille läheisten aikuisten roolia ja vahvistetaan vanhemmuutta sekä kuuluvuuden tunnetta. Lisätään lasten ja nuorten luottamusta yhteiskuntaan ja tulevaisuuteen. Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja.	Perheen kokonaishyvinvointi, vanhemmuus, taloudellinen eriarvoisuus, liikkumattomuus, yksinäisyys ja päihteiden käyttö.	- Keskusteluyhteys vanhempiin - Varhaiskasvatuksen osallistumisprosentti - Terveellinen, suositusten mukainen lounas - Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaita (Hyte-kerroin)
Lapset ja nuoret liikkuvat enemmän ja monipuolisemmin	Vahvistetaan varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen perustyötä liikunnan tukemiseksi. Tuetaan liikunnallista elämäntapaa ja arki liikumista sekä tarjotaan ohjattua ja omaehtoista toimintaa. Kehitetään lähiliikuntapaikkoja ja puistoja oppilaitosten läheisyyteen.	Liikkumattomuus ja mielen hyvinvoinnin haasteet.	- Fyysinen toimintakyky - Säännöllisen/hengästyttävän liikunnan määrä - Koulumatkojen kulkutapa - Koulupäivän aktiivisuuden lisääminen - Liikkuminen osana varhaiskasvatuspäivää
Lapset ja nuoret kokevat olevansa osa yhteisöjä omana itsenään	Mahdollistetaan osallistuminen ja kuuluminen yhteisöön. Tuetaan taloudellisesti ja sosiaalisesti heikommassa asemassa olevia positiivisella erityiskohtelulla. Edistetään lasten ja nuorten kanssa toimivien kielitietoisuutta ja tuetaan kielten oppimista.	Turvattomuus, osallisuuden ja yhteisöllisyyden puute, kotoutumisen haasteet, yksinäisyys ja syrjinnän kokemukset.	- Kokemus yksinäisyydestä - Harrastaminen ja vapaa-ajan vietto - Hyvä olo koulussa ja mahdollisuus mielipiteen ilmaisuun - Kokemus rasismista ja/tai syrjinnästä - Osallisuuden kokemus
Turvallinen arki	Ehkäistään kiusaamista, häirintää, väkivaltaa ja päihteiden käyttöä. Suojataan lapsia ja nuoria väkivallalta ja luodaan turvallisia ympäristöjä. Lisätään tietoisuutta ja osaamista turvallisesta teknologian käytöstä, liikenneturvallisuudesta ja päihdehaitoista. Lisätään asenne- ja tietoisuustyötä aikuisille.	Perheen kokonaishyvinvointi, vanhemmuus, päihteiden käyttö, syrjinnän kokemukset, yksinäisyys, mielen hyvinvoinnin haasteet, turvattomuus ja kotoutumisen haasteet.	- Fyysisen uhan kokemus - Seksaalisen häirinnän kokemus - Huoli rikoksista, väkivallasta tai häirinnästä - Kokemus kiusaamisesta/huoltajan kokemus oman lapsen kiusatuksi tulemisesta - Kuritusväkivallan väheneminen
Lapset ja nuoret kokevat tulevaisuutensa toiveikkaana	Tuetaan suojaavia tekijöitä ja opetetaan itsemyötätuntoa. Kehitetään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä oppimisen taitoja. Lisätään nuorille tietoa palveluista, ammatinvalinnan vaihtoehtoista ja osallistumismahdollisuuksista. Koulutetaan aikuisille mielen hyvinvoinnin vahvistamisen taitoja.	Perheen kokonaishyvinvointi, vanhemmuus, kotoutumisen haasteet, yksinäisyys ja mielen hyvinvoinnin haasteet, turvattomuus sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden puute.	- Mielen hyvinvointi - Palautteen saaminen opettajalta omasta oppimisesta ja edistymisestä - Kokemus omista jatko-opintovalmiuksista toisella asteella/hakeutuminen lukio-koulutukseen - Tietoisuus oppimista ja kasvua tukevista palveluista

Taulukko 10. Tampereen hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja ilmiöt ikäryhmälle 0–17-vuotiaat.

Kuva: Laura Happonen/Tampereen kaupunki

6. Koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat

Tampereen tehdään kunkin koulutusalan opetussuunnitelman mukaiset opiskeluhoitosuunnitelmat esi- ja perusopetukseen, lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen, jota tämä yhteinen osa täydentää. Nämä suunnitelmat käsitellään palveluista vastaavissa lautakunnissa vuonna 2026. Opiskeluhoitosuunnitelmat ovat osa Tampereen kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Kuva: Laura Hoppo / Tampereen kaupunki

Opiskeluhuoltosuunnitelman esi- ja perusopetuksen lisäykset

TAMPERE

Sisällysluettelo, esi- ja perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma

7. Arvio opiskeluhoollon esi- ja perusopetuksen kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	37
8. Koulukohtaiset toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi	42
8.1. Poissaoloihin puuttuminen ja läsnäolon tukeminen	44
8.2. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	44
8.3. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	45
9. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)	47
9.1. Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin	47
9.1.1. Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, opetuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa	48
9.1.2. Monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) esi- ja perusopetuksessa	48
9.1.3. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokisterille	48
9.2. Konsultaatio opetushenkilöstölle: asiantuntijatiimit	48
9.3. Tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen perusopetuksen kurinpitotoimen tai oppilaan osallistumisen epäämisen yhteydessä	49
9.4. Laaja terveystarkastus (1, 5 ja 8 lk.) ja siihen liittyvä opettajan antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumus) koulussa	49
9.5. Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	50
10. Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	51
10.1. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen ja opiskeluhoitopalveluiden osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen	52
10.2. Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	52
10.3. Opiskeluhoollon monialainen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	52
10.3. Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa (kuten nuorisopalvelut, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi)	55
10.5. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	56
11. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä	57
12. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa	58
13. Opiskeluhoitosuunnitelman arviointi ja seuranta	60

Kuva: Laura Hoppo / Tampereen kaupunki

7. Arvio opiskeluhuollon esi- ja perusopetuksen kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhoollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet.

Koulujen oppilasmäärät ja S2- oppilaat (23.2.2026). Oppilaskohtaisen tuen saajien määrää ei taulukossa näy siirtymävuoden vuoksi. Tuen osalta taulukot päivitetään suunnitelmaan syksyllä 2026.

Koulu	Koulutalo	S1-oppilaat	S2-oppilaat	Valmistava	Kaksi-kielinen esiopetus
AHVENISJÄRVEN KOULU		6	18		
Ahvenisjärven koulu	Hallilan koulutalo	72	24	10	
Ahvenisjärven koulu	Kanjonin koulutalo	120	159		
Ahvenisjärven koulu	Konetalo	253	303	53	
Annalan koulu	Annalan koulutalo	131	55	12	
Annalan koulu	Karosen koulutalo	270	38		
Annalan koulu	Metsäniityn koulutalo	55	15	24	
Atalan koulu		287	7	1	
Etelä-Hervannan koulu		530	368	27	
Hatanpään koulu	Haapakujan koulutalo	158	37	1	
Hatanpään koulu	Härmälän koulutalo	208	60	16	
Hatanpään koulu	Koivistontien koulutalo	446	74	9	
Hatanpään koulu	Talvitien yksikkö	52	6	9	
Juhannuskylän koulu	Johanneksen koulutalo	252	45	16	
Juhannuskylän koulu	Tammerkosken koulutalo	467	49	18	
Kaarilan koulu	Hyhkyn koulutalo	114	26		
Kaarilan koulu	Kaarilan koulutalo	415	51	1	
Kaukajärven koulu	Kaukajärven koulutalo	628	180		
Kissanmaan koulu		222	30	5	
Kissanmaan koulu	Kuusikon koulutalo	8			
Kissanmaan koulu	Puistotornin koulutalo	27	3		
Kissanmaan koulu	Varsapuiston koulutalo	13			
Koiviston koulu		320	12		
Kämmenniemen koulu	Kämmenniemen koulutalo	341	3		
Kämmenniemen koulu	Terälahden koulutalo	57	1		
Lamminpään koulu	Hyhkyn koulutalo	149	10		
Lamminpään koulu	Lamminpään koulutalo	160	4	2	
Leinolan koulu		341	14		
Lentävänniemen koulu		351	31		
Lielahden koulu		649	120	2	
Linnainmaan koulu		653	69	14	
Messukylän koulu		280	49	5	
Olkahisen koulu	Olkahisen koulutalo	221	8		
Olkahisten koulu	Ojalan koulutalo	24	1		
Olkahisten koulu	Sorilan koulutalo	62			
Peltolammin koulu		211	55	5	
Pispalan koulu		250	6	1	
PUISTOKOULU		6	10		
Puistokoulu	Kalevanpuiston koulutalo	56			
Raholan koulu	Harjun koulutalo	87	9		
Raholan koulu	Hennerinkatu 1B	107	5		
Raholan koulu	Raholan koulutalo	280	24		
Sammon koulu	B-rakennus	308	45	62	
Sammon koulu	Teiskontien toimipiste	760	101		
Takahuhdin koulu	A-talo (5-9.lk koulutalo)	674	70		
Takahuhdin koulu	B-talo (0-4.lk koulutalo)	222	40	2	
Takahuhdin koulu	Irjalan koulutalo	71	2		
Tammelan koulu		346	54	4	9
Tampereen kansainvälinen koulu		374	450	8	71
TESOMAN KOULU		18	1		
Tesoman koulu	Ikurin koulutalo	82	7		
Tesoman koulu	Kalkun koulutalo	38	13	1	
Tesoman koulu	Kalkunvuoren koulutalo	39	1		
Tesoman koulu	Tesoman koulutalo	1016	218	30	
Vehmaisten koulu		271	14	1	
Vuoreksen koulu	Isokuusen koulutalo	89	4		
Vuoreksen koulu	Vuoreksen koulutalo	945	50	2	
Wivi Lönnin koulu	Eteläpuiston koulutalo	121	7	21	15
Wivi Lönnin koulu	Pispala	28	3		
Wivi Lönnin koulu	Pyynikin koulutalo	395	42		
Wivi Lönnin koulu	Pyynikintie (PT2)	251	46		
Oppilasmäärät yhteensä		15387	3147	362	95
Oppilasmäärä kaikki	18991				

Taulukko 1. Oppilasmäärät koulutaloittain

Kunnallisessa suomenkielisessä esiopetuksessa olevat lapset 17.2.2026		
Yksikkö	Määrä	
Ahvenisjärven koulun esiopetus, Konetalo	57	
Annalan koulun esiopetus	24	
Atalan koulun esiopetus	40	
Erho-yksikkö	1	
Etelä-Hervannan esiopetus, Pääskysen toimipiste	38	
Etelä-Hervannan koulu ja päiväkot	81	
Eteläpuiston päiväkot ja koulu	49	
Hallilan koulun esiopetus	19	
Hallilan päiväkot	1	
Harjun koulun esiopetus	22	
Helapuiston päiväkot	1	
Hyhkyn koulun esiopetus	32	
Härmälän koulun esiopetus	34	
Ikurin koulun esiopetus	42	
Ikurin päiväkot	3	
Irjalan koulun esiopetus	45	
Isokuusen koulun esiopetus	45	
Juhannuskylän koulun esiopetus	48	
Kalkunvuoren koulun esiopetus	26	
Kanjonin koulun esiopetus	41	
Kanjonin päiväkot	6	
Karosen koulun esiopetus	20	
Kaukajärven koulun esiopetus	55	
Kisapuiston varhaiskasvatusyksikkö	5	
Kissanmaan koulun esiopetus	34	
Koiviston koulun esiopetus	51	
Kämmenniemen koulun esiopetus	18	
Lamminpään koulun esiopetus	67	
Leinolan koulun esiopetus	48	
Lentävänniemen koulun esiopetus	67	
Lielahden koulun esiopetus	62	
Linnainmaan koulun esiopetus	44	
Maijalanpuiston päiväkot	3	
Messukylän koulun esiopetus	45	
Metsäniityn koulun esiopetus	31	
Mustametsän päiväkot	60	
Ojalan päiväkot ja koulu	17	
Olkahisen koulun esiopetus	31	
Pellervon päiväkot ja koulu	39	
Peltolammin koulun esiopetus	32	
Pispalan koulun esiopetus	42	
Raholan koulun esiopetus	30	
Raholan päiväkot	2	
Sammon koulun esiopetus	27	
Sammon koulun esiopetus- Sairaalkadun toimipiste	20	
Soritan koulun esiopetus	8	
Takahuhdin koulun esiopetus	50	
Talvitien koulun esiopetus	51	
Tammelan koulun esiopetus	34	
Terälahden koulun esiopetus	7	
Tesoman koulu ja päiväkot	40	
Vehmaisten koulun esiopetus	43	
Vuoreksen koulun esiopetus	85	
Kaikki yhteensä	1823	

Taulukko 2. Lapsimäärät esiopetusyksiköiden mukaan

Hyvinvointialueen opiskelupalveluiden koulukohtainen resurssointi perustuu lakisääteisiin mitoituksiin ja THL:n suosituksiin sekä tarvelähtöisiin arviointeihin. Resurssoinnissa pyritään huomioimaan esimerkiksi työntekijäkohtainen toimipisteiden määrä, maahanmuuttajien määrä, erityisluokkien määrä ja alueellisia hyvinvoinnin indikaattoreita. Koulupsykologin osalta sitova mitoitus on 780 oppilasta, koulukuraattorin osalta 670 oppilasta, kouluterveydenhoitajan osalta 460 oppilasta ja koululääkärin osalta 2100.

Koulun nimi	Oppilasmäärä	KPS HTV	KK HTV	TH HTV
Svenska samskolan PO	320	0,3	0,5	0,5
TRE Normaalkoulu PO	713	1	1	1,3
Kristillinen koulu PO	348	0,4	0,2	0,5
TRE Steinerkoulu PO	455	0,6	0,6	0,7
Yhteensä		2,3	2,3	

Taulukko 3. Pirkanmaan hyvinvointialueen kuraattorit, psykologit ja kouluterveydenhoitajat yksityisissä kouluissa henkilötyövuosina.

Koulun nimi	Koulutalon nimi	KPS HTV	KK HTV	TH HTV
AHVENISJÄRVEN KOULU	Hallilan koulutalo	0,1	0,1	0,2
	Kanjonin koulutalo	0,4	0,4	0,6
	Konetalo	1	1,3	2,3
ANNALAN KOULU	Annalan koulutalo	0,4	0,45	0,6
	Karosen koulutalo	0,5	0,45	0,8
	Metsäniityn koulutalo	0,1	0,1	0,2
ATALAN KOULU	Atalan koulu	0,5	0,4	0,6
ETELÄ-HERVANNAN KOULU	Etelä-Hervannan koulu	1,5	1,5	2,3
HATANPÄÄN KOULU	Haapakujan koulutalo	0,2	0,2	0,5
	Hämälän koulutalo	0,5	0,5	0,8
	Koivistontien koulutalo	0,8	0,8	1,2
	Talvitien yksikkö	0,1	0,1	0,1
JUHANNUSKYLÄN KOULU	Johanneksen koulutalo	0,5	0,5	0,8
	Tammerkosken koulutalo	0,8	0,8	1,2
KAARILAN KOULU	Hyhkyn koulutalo	0,1	0,2	0,2
	Kaarilan koulutalo	0,7	0,9	1,2
KAUKAJÄRVEN KOULU	Kaukajärven koulutalo	1	1,2	1,6
KISSANMAAN KOULU	Kuusikon koulutalo	Tarvelähtöisesti		
	Puistotomin koulutalo	Tarvelähtöisesti		
	Kissanmaan koulun Sammon koulun B-rakennus	0,4	0,4	0,8
	Varsapuiston koulutalo	Tarvelähtöisesti		
KOIVISTON KOULU	Koiviston koulu	0,4	0,4	0,6
KÄMMENNIEMEN KOULU	Kämmenniemen koulutalo	0,4	0,6	0,7
	Terälahden koulutalo	0,1	0,2	0,1
LAMMINPÄÄN KOULU	Hyhkyn koulutalo	0,2	0,4	0,3
	Lamminpään koulutalo	0,3	0,4	0,7
LEINOLAN KOULU	Leinolan koulu	0,6	0,6	0,7
LENTÄVÄNNIEMEN KOULU	Lentävänniemen koulu	0,5	0,6	0,8
LIELAHDEN KOULU	Lielahden koulu	1	1	2
LINNAINMAAN KOULU	Linnainmaan koulu	1	1,2	1,6
MESSUKYLÄN KOULU	Messukylän koulu	0,5	0,8	0,6
OLKAHISEN KOULU	Olkahisen koulutalo	0,4	0,4	0,5
	Ojalan koulutalo	0,1	0,1	0,1
	Sorilan koulutalo	0,2	0,2	0,1
PELTOLAMMIN KOULU	Peltolammin koulu	0,6	0,5	0,7
PISPALAN KOULU	Pispalan koulu	0,4	0,4	0,5
PUISTOKOULU	Kalevanpuiston koulutalo	0,1	Tarvittaessa	0,2
RAHOLAN KOULU	Harjun koulutalo	0,1	0,1	0,2
	Hennerinkatu 1B:n yksikkö	0,2	0,1	0,2
	Raholan koulutalo	0,4	0,6	0,6
SAMMON KOULU	B-rakennus	0,4	1	1
	Pellervon toimipiste	0,1	0,1	Tarvelähtöisesti
	Sairaalan kadun toimipiste	0,1	0,1	Tarvelähtöisesti
	Teiskontien toimipiste	1	1	1,2
TAKAHUHDIN KOULU	A-talo (5-9.lk koulutalo)	1	1	1
	B-talo (0-4.lk koulutalo)	0,3	0,7	0,9
	Irjalan koulutalo	0,1	0,1	0,1
TAMMELAN KOULU	Tammelan koulu	0,6	0,6	0,8
TAMPEREEN KANSAINVÄLINEN	Tampereen kansainvälinen koulu	1,2	1,4	1,6
TESOMAN KOULU	Ikurin koulutalo	0,2	0,2	0,1
	Kalkun koulutalo	0,1	0,1	0,1
	Kalkunvuoren koulutalo	0,1	0,1	0,1
	Tesoman koulutalo	1,9	1,9	3,1
VEHMAISTEN KOULU	Vehmaisten koulu	0,4	0,4	0,6
WIVI LÖNNIN KOULU	Eteläpuiston koulutalo	0,2	0,2	0,2
	Pispalan väistö			
	Pyynikin koulutalo	0,5	0,8	1
	Pyynikintie (PT2)	0,5	0,4	0,8
VUOREKSEN KOULU	Isokuusen koulutalo	0,2	0,2	0,2
	Vuoreksen koulutalo	1,1	1,5	2,2
Yhteensä		27,1	30,7	

Taulukko 4. Pirkanmaan hyvinvointialueen kuraattorit, psykologit ja kouluterveydenhoitajat kouluittain henkilötöyvuosina.

Kuva: Laura Happonen/Tampereen kaupunki

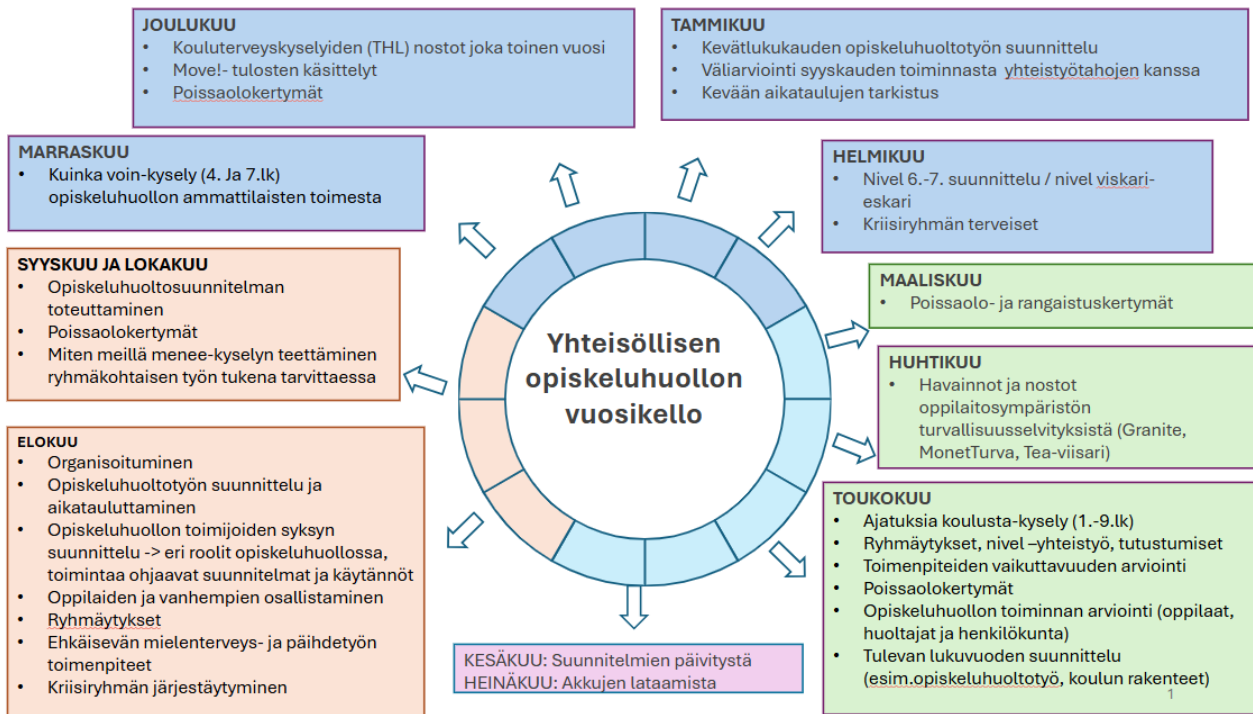
8. Koulukohtaiset toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Esi- ja perusopetuksen lukuvuosittaista suunnittelua tukemaan on laadittu yhteisöllinen opiskeluhoollon vuosikello. Yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta sovitulla tavalla. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimien suunnittelu ja toteuttaminen tapahtuu oppilaitosten opiskeluhooltoryhmissä vuosikellon mukaisesti. Koulut kirjaavat oman yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmänsä vuosittaiset tapaamiset lukuvuosisuunnitelmaan. Painopisteet määritellään opetuksen järjestäjän opiskeluhoollon yhteisessä osuudessa sekä lasten ja hyvinvointisuunnitelmassa. Yhteisöllistä opiskeluhooltoryhmää johtaa rehtori, joka vastaa myös siitä, että kokoonpanossa on aina mukana myös esiopetuksen edustus.

Lisäksi Taskuun on laadittu yhteisöllisen [opiskeluhoollon laatukäsikirja](#).

Kuvio 1. Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän tehtävät.

Kuvio 2. Yhteisöllisen opiskeluhoollon vuosikello

8.1. Poissaoloihin puuttuminen ja läsnäolon tukeminen

Lähtökohtana on, että oppilas osallistuu kaikkeen esi- ja perusopetuksen toimintaan. Esiopetuksen lukuvuosi noudattelee pääosin perusopetuksen koulujen työ- ja loma-aikoja. Perusopetuksen oppilaan poissaoloja seurataan systemaattisesti ja tarvittaessa niihin puututaan yksilöllisen opiskeluhuollon toimenpitein.

Tampereella on päivitetty [poissaoloihin puuttumisen toimintamalli](#). Taskuun on tuotettu opettajien työn tueksi materiaalia poissaoloihin puuttumisen tukemiseksi, esimerkiksi vanhempainiltamateriaalia ja erikseen koostettu esi- ja alkuopetuksen yhteinen kouluun kiinnittymisen materiaali vanhempainiltoihin.

Toimintamallin tarkoituksena on ennaltaehkäistä poissaoloja sekä päästä puuttumaan mahdollisimman varhain poissaolojen taustalla oleviin ongelmiin yhdessä oppilaiden, huoltajien ja tarvittaessa viranomaisverkostojen kanssa. Koulut seuraavat oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti lukuvuoden aikana sähköisen oppilastietojärjestelmän avulla. Opetuksen järjestäjä käyttää em. tietoja poissaolojen ehkäisemiseen ja niihin puuttumiseen liittyvien toimenpiteiden suunnitteluun yhteistyössä koulujen ja tarvittaessa Tampereen monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän kanssa.

Hyvinvointialueella on laadittu koulupoissaoloilla oireilevan oppilaan palvelupolku sekä opiskeluhuollon ammattilaisten työtä ohjaavia linjauksia. Opiskeluhuollon palvelut toimivat koulun tukena poissaoloihin puuttumisessa. Asiantuntijatiimit (ATT) järjestävät säännölliset konsultaatioajat koulun henkilökunnalle poissaoloasioiden konsultointiin.

Opetushenkilöstöä ohjataan konsultoimaan asiantuntijatiimiä matalalla kynnyksellä poissaoloissa, jottei arviointi jäisi myöskään yksin luokanohjaajan vastuulle. Monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) kootaan ja neuvottelu järjestetään tarpeen mukaan jo poissaolojen selvitystyön aikana tai viimeistään sen jälkeen. Opiskeluhuollon tukitoimet käynnistyvät, kun koulun henkilökunta (luokanohjaaja) ohjaa opiskeluhuollon palveluihin tai MAR-palaverissa taikka asiantuntijatiimin konsultaatiossa tähän päädytään.

8.2. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnan lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ehkäisevä päihdetyö kattaa alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittojen sekä nikotiinituotteiden käytön ehkäisyn ja vähentämisen.

Tampereen kaupunki on laatinut päihdeohjeistuksen, joka koskee kaikki esi- ja perusopetuksen kouluja. Ohjeistus on luettavissa kaupungin intranetissä Taskussa (Tampereen kaupungin esi- ja perusopetuksen päihdeettömyyssuunnitelma). Päihdeettömyyssuunnitelman tavoitteena on tukea Tampereen kaupungin esi- ja perusopetuksen oppilaiden päihdeettöntä elämäntapaa. Päihdeettömyyssuunnitelma on käytännön

toimintamalli, jonka avulla kuvataan koulun ennaltaehkäisevää päihdetyötä ja päihteiden kokeiluun ja käyttöön liittyviä toimenpiteitä.

Päihteettömyyssuunnitelman lähtökohtana on

- oppilaan kasvun ja kehityksen tukeminen
- yhteisvastuullinen kouluyhteisön hyvinvointi
- päihteettömyys ja ennaltaehkäisevä päihdetyö
- varhainen päihteidenkäytön tunnistaminen ja käyttöön puuttuminen.

Kodin ja koulun yhteinen kasvatustyö päihteettömyyden takaamiseksi on tärkeää kasvavien lasten ja nuorten tukemiseksi. Koulun ja esiopetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita terveellisen elämäntavan piiriin. Tupakoinnin, alkoholin ja päihteiden käyttöön liittyviä terveydellisiä ja muita haittatekijöitä käydään läpi oppilaan kouluajana ikäkauden huomioon ottaen usean eri oppiaineen oppisisältöjen puitteissa ja erityisesti terveystiedon oppisisällöissä. Koulu voi myös pyytää ulkopuolisia asiantuntijoita puhumaan oppilaille tupakan- ja päihteidenkäytön haitoista. Tupakkaan, päihteisiin ja seksuaaliterveyteen liittyvä neuvonta sisältyy yläkoulun terveystiedon opetukseen. Opiskeluhuollossa päihteiden, pelaamisen ja sosiaalisen median käytön kartoittaminen ovat osa oppilaiden terveystarkastuksia ja muita mahdollisia tapaamisia.

8.3. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosten terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on laaja, monialaista asiantuntemusta edellyttävä tehtävä, joka on annettu useiden eri viranomaisten vastuulle.

Työturvallisuuslain (738/2002 8 §) mukaan työnantajalla on yleinen huolehtimisvelvoite. Työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työturvallisuuslain perusteella (10 §) työnantajan on työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava työstä, työajoista, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät sekä, jos niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle. Tampereella jokaisen perusopetuksen koulun ja esiopetusyksikön pitää säännöllisesti tehdä työn vaarojen arviointi MonetTurva-järjestelmään.

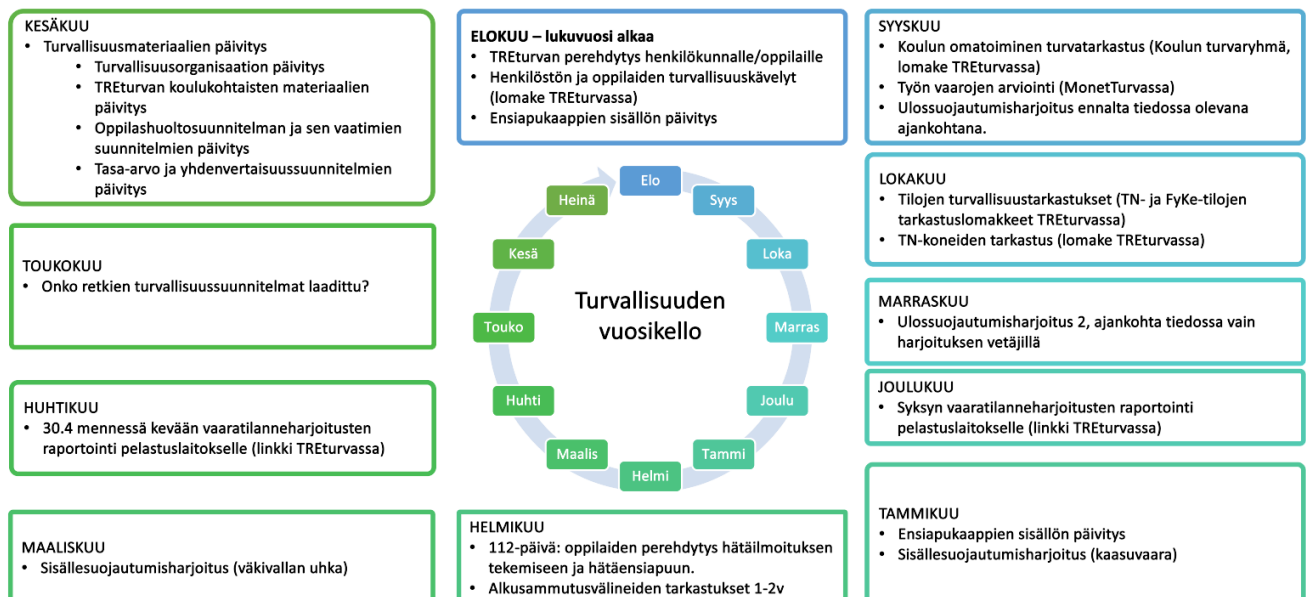
Tampereen perusopetus on laatinut yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa kaupunkitasoisen lääkehoitosuunnitelman, jossa määritellään tarvittavat toimenpiteet koulutasoisesti lääkehoidon turvallisuuden varmistamiseksi. Kaupungin lääkehoitosuunnitelmaa täydentävät koulukohtaiset liitteet. Yleisimmät tilanteet, joissa on lääkehoidon vaaratapahtuman mahdollisuus ja toimintamallit tilanteissa, kuvataan koulu-kohtaisessa lääkehoitosuunnitelmassa. Lääkehoidon vaaratapahtumat ilmoitetaan täyttämällä lääkehoidon tapaturmailmoitus Tampereen kaupungin riskienhallintajärjestelmään Graniteen. Jokainen tapaus selvitetään ja mietitään keinot vaaratapahtumien uusiutumisen välttämiseksi.

Terveystietolain (1326 /2010) mukaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtäviin sisältyy oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta määräjain.

Lupa- ja valvontavirasto suorittaa yksikkökohtaisen työsuojelutarkastuksen 4 vuoden välein. Tarkastuksessa käydään läpi mm. työn vaarojen selvittäminen ja arviointi (MonetTurva), työterveyshuollon järjestäminen, työterveyshuollon työpaikkaselvitys sekä työpaikan edustajien esille tuomat asiat. Tarkastukset tehdään laajassa yhteistyössä eri viranomaisten sekä oppilaiden/opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain.

Oppilaitoksissa tehdään palotarkastus säännöllisesti. Tarkastuksen yhteydessä käydään läpi yksikön turvallisuusjohtaminen, onnettomuusriskien hallinta, turvallisuuteen liittyvät asiakirjat (pelastussuunnitelma), rakenteellinen paloturvallisuus, turvallisuustekniikka sekä yksikön turvallisuusviestintä ja -osaaminen. Koulurakennusten kuntoa seurataan säännöllisissä kiinteistöön liittyvissä tarkastuksissa.

Tampereen kaupungin esi- ja perusopetuksessa on käytössä kaikilla koululla samat [järjestyssäännöt](#).

Tarvittaessa täytetään: **Retkien turvallisuussuunnitelma** (TREturvassa lomake)
Esiopetus käyttää varhaiskasvatuksen retkisuunnitelmaa.

Kuvio 3. Turvallisuuden vuosikello

Kuva: Laura Happonen/Tampereen kaupunki

9. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Koulutuksen järjestäjän yhteisessä osuudessa on määritelty opiskeluhoitojen kokonaisuus: koulutuksen järjestäjäkohtaiset ja oppilaitoskohtaiset ryhmät, opiskeluhoitojen alueellinen ohjausryhmä, yhteisölliset ja yksilökohtaiset opiskeluhoitoryhmät sekä opiskeluhoitojen rekisterit.

9.1. Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin

Yksilökohtainen opiskeluhoito on oppilaalle aina vapaaehtoista, ja eri ammattilaiset osallistuvat työskentelyyn suostumuksella. Suostumuksen antaa joko oppilas tai hänen huoltajansa - oppilaan iän ja kehitystason mukaisesti. Pienten koululaisten kohdalla suostumus tarvitaan pääsääntöisesti huoltajalta. Yksilökohtaisessa opiskeluhoitossa tulee tarvittaessa käyttää tulkkauspalveluita.

Oppilaalla on oikeus psykologi- tai kuraattoripalveluihin säädetyssä määräajassa. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilaalle tarjotaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun joko psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä ja asian ollessa kiireellinen, samana tai seuraavana päivänä. Asian kiireellisyyden arvioi psykologi tai kuraattori.

Oppilaan opiskeluhoitollisen tuen tarpeen selvittäminen ja järjestäminen edellyttävät usein yhteistyötä opetushenkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen toimijoiden kesken.

9.1.1. Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, opetuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Nivelvaiheissa ohjauksen tavoitteena on mahdollisimman sujuva ja turvallinen siirtyminen kouluasteelta toiselle. Sitä edistetään opettajien ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä moniammatillisella yhteistyöllä. Tampereen perusopetuksessa on määritelty yhteiset tavoitteet oppimiskeskusteluihin, jotka ovat olennaisia kaikissa siirtymävaiheissa. Nivelvaiheissa ja siirtymissä huolehditaan välttämättömien tietojen siirrosta vastaanottavaan oppilaitokseen tai asuinkunnalle. Tarvittavan opiskeluhoollollisen tiedon siirtämisestä siirtymävaiheissa huolehtivat opiskeluhoollon työntekijät omien asiakkaidensa osalta. Tiedonsiirto tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on siirtää opiskelun kannalta olennainen tieto oppilaan etu huomioiden.

Tampereen perusopetuksen [ohjaussuunnitelmassa](#) on kuvaus ohjauksesta perusopetuksen aikaisissa nivelvaiheissa ja siirtymissä.

9.1.2. Monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) esi- ja perusopetuksessa

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti oppilaan tueksi silloin, kun hänen asiansa varhaiseen selvittelyyn ja hoitamiseen tarvitaan eri alojen asiantuntijoiden osaamista. Työskentelystä tehdään kirjaukset opetuksen järjestäjän opiskeluhooltorekisteriin (Wilman MAR-muistio). Esiopetuksessa kirjauksesta sovitaan tapauskohtaisesti.

9.1.3. Opiskeluhohtokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhooltorekisterille

Opiskeluhohtokertomusten laatiminen kuvattu koulutuksen järjestäjän yhteisessä osuudessa. Opiskeluhooltorekisterin vastuuhenkilöt määrittellään perusopetuksen ja esiopetuksen opiskeluhooltorekisteristä määrävässä [asiakirjassa](#).

9.2. Konsultaatio opetushenkilöstölle: asiantuntijatiimit

Pirkanmaan opiskeluhoollon henkilöstö arvioi konsultaation toteuttamistavat koulukohtaisesti:

- Tarpeenmukainen konsultaatio (opetushenkilöstö jättää yhteydenottopyynnön, sovitaan konsultaatiotapaaminen tai -puhelu huomioiden tilanteen kiireellisyys)
- Asiantuntijakohtainen säännöllinen konsultaatioaika (asiantuntijan huoneessa, puhelimitse tai etäyhteydellä)
- Säännöllinen konsultaatioaika opiskeluhoollon asiantuntijatiimin tapaamisten yhteydessä
- Yksittäisen oppilaan/opiskelijan asiassa konsultoidaan ensisijaisesti suoraan sitä opiskeluhoollon asiantuntijaa, kenelle asia kuuluu (kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi, koulukuraattori tai koululääkäri).

- Opiskeluhuollon asiantuntijatiimiä voi konsultoida erityisesti epäselvissä tilanteissa, joissa ei ole tiedossa kenelle/keille asia kuuluisi. Asiantuntijatiimiin voi ottaa yhteyttä kenen tahansa opiskeluhuollon asiantuntijan kautta.
- Konsultaatioiden yhteydessä arvioidaan yhteisvastaanottojen ja monialaisen asiantuntijaryhmän tarve.
- Esiopetuksen oppilaiden osalta voidaan konsultoida neuvolan terveydenhoitajaa, koulupsykologia ja koulukuraattoria.

9.3. Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen perusopetuksen kurinpitotoimen tai oppilaan osallistumisen epäämisen yhteydessä

Tarvittava opiskeluhuolto tulee järjestää perusopetuksessa tapahtuvan kurinpitotoimen tai oppilaan osallistumisen epäämisen yhteydessä. Perusopetuslain 36 h § mukaan opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty 36 §:n 1 momentissa tarkoitettu kurinpitotoimi tai jolta opetus on eväty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi 36 §:n 2 tai 3 momentin nojalla, järjestetään tarvittava opiskeluhuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa 36 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden jälkeen. Tampereella opiskeluhuollon tuki kurinpitotoimen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä on kuvattu Taskuun kootussa Kurinpito- ja turvaamistoimenpiteet-asiakirjassa.

9.4. Laaja terveystarkastus (1. 5 ja 8 lk.) ja siihen liittyvä opettajan antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumus) koulussa

Laajat terveystarkastukset toteutetaan 1., 5. ja 8.-luokkalaisille. Niihin sisältyy terveydenhoitajan ja lääkärin tarkastus. Huoltaja on mukana vähintään toisessa em. tarkastuksessa. Myös hammashuolto kutsuu samat ikäluokat tarkastukseen. Esioppilaiden terveyteen liittyvistä asioista vastaa lastenneuvolapalvelut.

Kouluterveydenhuollon laajoihin terveystarkastuksiin perustuvat luokkakohtaiset yhteenvedot antavat oppilaiden ja huoltajien tuottamaa tietoa luokkaryhmien hyvinvoinnista ja kehittämistarpeista sekä kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaat osallistuvat fyysisen toimintakyvyn valtakunnalliseen tiedonkeruu- ja palautejärjestelmään, Moveen. Se tuottaa tietoa muun muassa yhdistettäväksi laajoihin terveystarkastuksiin. Järjestelmän keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.

Laajoihin terveystarkastuksiin sisältyy opettajan antama arvio oppilaan kehityksestä, hyvinvoinnista ja oppimisesta. Arvio täytetään nk. THL-lomakkeelle ja sen käyttö on suotavaa. Lomakkeen käyttämiseen pyydetään huoltajalta suostumus tietojen siirtoon. Lomakkeet täytetään ja palautetaan siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy.

9.5. Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Pirkanmaan hyvinvointialue on laatinut yhdessä Tampereen perusopetuksen kanssa kaupunkitasoisen lääkehoitosuunnitelman, jota täydentävät koulukohtainen, vastuut määrittelevä lääkehoitosuunnitelma sekä oppilaan oma henkilökohtainen lääkehoitosuunnitelma. Nämä ovat löydettävissä Taskusta perusopetuksen Opiskeluhooltosivulta. Esiopetuksessa noudatetaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lääkehoitosuunnitelmaa ja käytetään lapsen lääkehoidon suunnitelmaa.

Esi- ja perusopetuksessa erityisruokavalioita noudattavien oppilaiden on mahdollista saada yksilöllinen ateriaterveystietä tai vakaumuksellisten syiden perusteella. Selvityksen erityisruokavaliosta tekee hoitava taho (lääkäri, ravitsemusterapeutti) e-lomakkeella. Lomake täytetään ruoka-allergiasta, keliakiasta, sairauden hoitoon tarkoitettusta tai muusta poikkeavasta ruokavaliosta sekä vegaaniruokavaliosta.

Muita kasvisruokavalioita ja laktoositonta ruokavaliota ei tarvitse ilmoittaa, ellei sitä erikseen pyydetä.

[Tampereen kaupungin erityisruokavaliolinjaus, ruokavaliot ja lomakkeet](#)

Kuva: Laura Happonen / Tampereen kaupunki

10. Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien esiopetus- ja kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoitoon toimintatapojen suunnittelussa, toteutamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoitoon keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Esiopetuksessa ja koulussa opiskeluhoitoon palveluita ovat lastenneuvolapalvelut (esiopetuksen oppilaat), kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Kouluvalmentajat täydentävät perusopetuksen oppilaiden opiskeluhoitoon palveluita koulukohtaisesti. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ja tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa, esimerkiksi perhe- ja nuorisoneuvola, lapsiperheiden sosiaalityö, lasten ja nuorisopsykiatrian yksiköt ja nuorisopalvelut.

10.1. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen ja opiskeluhoitopalveluiden osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen

Opiskeluhoitotyö toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Opiskeluhoitoryhmän puheenjohtaja vastaa siitä, että oppilailla ja huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnitteluun, kehittämiseen ja sen toiminnan arviointiin. Oppilaiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä opiskeluhoollon toiminnasta selvitetään säännöllisesti, esimerkiksi kyselyillä tai vanhempainilloissa. Lisäksi huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö voi tapahtua vanhempainyhdistysten kautta.

Koulut ja esiopetusyksiköt laativat lukuvuoden alkaessa opetushenkilöstön, opiskeluhoitopalvelujen, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa koulun ja esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmien opiskeluhoito-osuudet. Koulun opetus- ja muu henkilöstö saavat lukuvuoden alussa tilaisuuden vaikuttaa ja perehtyä yhteisöllisen opiskeluhoollon vuosikelloon. Opiskeluhoitosuunnitelmaan perehtyminen on osa uuden työntekijän perehdytystä.

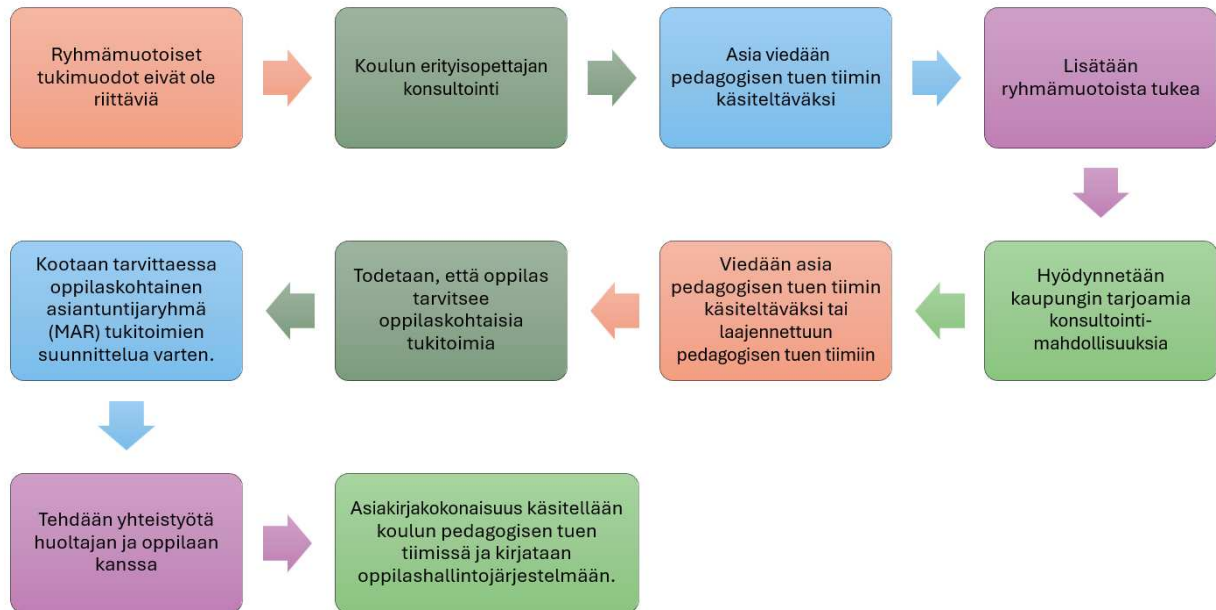
10.2. Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Opetuksen järjestäjä vastaa riittävästä henkilöstön perehdyttämisestä ja kouluttamisesta yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Varhaiskasvatussyksikön johtaja / perusopetuksen rehtori vastaa perehdyttämisestä omassa yksikössään. Henkilöstön osaamista pidetään lisäksi yllä suunnittelemalla ja järjestämällä tarvittavaa koulutusta. Opiskeluhoollon monialainen ohjausryhmä tarkastelee kaupungin tasolla opiskeluhoollon toteuttamiseen liittyvän koulutuksen tarvetta ja pyrkii vastaamaan tarpeeseen.

10.3. Opiskeluhoollon monialainen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki muodostuu oppimisen edellytyksiä tukevista järjestelyistä, ryhmäkohtaisista tukimuodoista sekä lapsi- tai oppilaskohtaisista tukitoimista. Opiskeluhoollon henkilöstö tekee tiivistä yhteistyötä opettajien kanssa silloin, kun oppilaalle suunnitellaan monipuolista oppimisen tukea.

Oppilaalle annettavan tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Tarvittaessa ja pyydettyä tuen tarpeen arviointiin osallistuvat opettajien lisäksi opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat (PoL 20 d §).

Kuvio 4. Oppimisen tuen prosessi perusopetuksessa.

Esiopetuksessa opettaja käynnistää lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnin, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat lapselle riittämättömiä. Tarvittaessa opettaja kutsuu arviointiin mukaan muita asiantuntijoita. Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatii esiopetuksen opettaja. Tarvittaessa arviointiin ja suunnitelman laatimiseen osallistuvat myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja, muut opettajat ja muu henkilöstö. Erityisopettaja osallistuu suunnitelman laatimiseen vähintään siltä osin, kun siihen kirjataan erityisopettajan työstä. Lasta koskevat pedagogiset asiakirjat ovat huoltajien saatavilla eVaka-järjestelmässä.

PEDAGOGISEN TUEN TIIMI	LAAJENNETTU PEDAGOGISEN TUEN TIIMI	YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO	YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO: MAR	ASiantuntijatiimi
- Perusopetuksessa rehtori(t) ja opetushenkilöstöä, muuta koulun henkilöstöä (esim. kouluvalmentaja) - Esiopetuksessa varhaiskasvatusyksikön johtaja/apulaisjohtaja ja erityisopettaja, esiopetuksen opettajat - käsittellään vain pedagogisia asioita - säännöllinen kokoontumisaika	- koulun tai esiopetusyksikön henkilöstön edustus sekä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia tarpeen mukaan - käsittellään vain pedagogisia asioita (esim. valmistelu MAR-palaveria varten, ennen 1. kerran tavoitekokonaisuuksettain opiskelua tai oppimäärän rajaamista)	- koulun edustus (rehtori johtaa) ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia tarpeen mukaan sekä esiopetuksen edustaja(t), tapauskohtaisesti ohjaajien, oppilaiden, huoltajien, nupan ja muiden toimijoiden edustaja - tukee oppilaitoksen yhteisöä ja on ensisijainen opiskeluhoitopalveluiden työmuoto - edistää oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä yhteisön hyvää vuorovaikutusta ja osallisuutta	- monialainen asiantuntijaryhmä - Sekä esi- että perusopetuksessa oppilas, huoltaja/lailinen edustaja, tapauskohtainen kokoonpano opiskeluhoitopalveluiden ja koulun henkilöstöstä - yksittäisen oppilaan ja hänen oppimisedellytystensä tukeminen sekä mahdollisten opiskeluhoitopalveluiden ja muiden palveluiden järjestäminen	- terveydenhoitaja, koululääkäri, koulupsykologi, koulukuraattori - koulun tai esiopetuksen työntekijä voi konsultoida yhtä tai useampaa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaista

Kuvio 5. Esi- ja perusopetuksen tiimit tuen kokonaisuudessa.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvä opiskeluhoitopalveluiden ammattihenkilöiden kanssa tehtävä moniammatillinen yhteistyö ei kuulu yksilökohtaiseen opiskeluhoitopalveluun. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen edellyttämään moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti. Yksilökohtaisen opiskeluhoitopalveluiden palveluilla voidaan täydentää oppilaan saamaa tukea.

Esi- ja perusopetuksen sekä valmistavan opetuksen lisäksi joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen oppilailla on oikeus oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisiin palveluihin. Oppilas saattaa tarvita tukea myös erityisissä tilanteissa, kuten sairauden yhteydessä tai vaikeassa elämäntilanteessa. Opetusta voidaan järjestää tällöin mm. sairaalaopetuksena. Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista. Sairaalaopetusta saavat oppilaat ovat kirjoilla omissa kouluissaan ja näin ollen oman koulun opiskeluhoitopalveluiden ammattihenkilöt vastaavat oppilaidensa opiskeluhoitopalveluiden toteutumisesta.

10.4. Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa (kuten nuorisopalvelut, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi)

Tärkeä osa yhteisöllistä ja yksilökohtaista opiskeluhoitotyötä on yhteistyö muiden alojen asiantuntijoiden kanssa. Kaupunkitasolla yhteistyötä koordinoi kaupungin monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä, jossa on edustettuina lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä tahoja. Perusopetus ja nuorisopalvelut tekevät samantonta yhteistyötä lapsen ja nuoren kokonaisvaltaisen kasvun ja kehittymisen turvaamiseksi. Kouluilla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta, yhteisöllisyyttä, kaveritaitoja ja kouluviihtyvyyttä nuorisotyön keinoin. Yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla. Yhteistyössä huomioidaan lapsen ja nuoren ikä, kehitystaso ja yksilölliset tarpeet.

Lastensuojelulain 25 § mukaisesti esi- ja perusopetuksen henkilöstö on velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen, mikäli he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttävät mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Lastensuojeluilmoitus on kiireellisissä tilanteissa tehtävä viipymättä. Opiskeluhoollon kuraattori voi olla tukena kiireellisyyssarvion tekemisessä. Kiireellisissä tilanteissa yhteyttä voi ottaa myös suoraan sosiaalipäivystykseen. Kiireettömässä tilanteessa on hyvä ennen lastensuojeluilmoituksen tekemistä konsultoida opiskeluhoollon kuraattoria, ottaa huoli puheeksi perheen kanssa, sekä kertoa mahdollisesta lastensuojeluilmoituksen tekemisestä. Työntekijä voi vaihtoehtoisesti ottaa yhteistyössä huoltajan kanssa yhteyden sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen.

Lastensuojelulain 25 §:n 3 momentin mukaan edellä mainitulla henkilöstöllä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulneiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu seksuaalirikos tai sellainen henkeen ja terveyteen kohdistuva teko, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Tällaisia tekoja ovat mm. pahoinpitely (rikoslain 21 luvun 5 §), törkeä pahoinpitely (rikoslain 21 luvun 6 §), naisten sukuelinten silpominen (rikoslain 6 b §), naisten sukuelinten silpomisen valmistelu (rikoslain 6 c §) ja heitteillepano (rikoslain 21 luvun 14 §).

Sosiaalihuollon/lastensuojelun työntekijä voidaan pyytää mukaan yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttamiseksi koottuun monialaiseen asiantuntijaryhmään/Minun tiimiin oppilaan huoltajan/laillisen edustajan luovalla. Koulujen, esiopetusyksiköiden ja opiskeluhoollon työntekijät tekevät yksittäisten oppilaiden osalta verkostoyhteistyötä myös erikoissairaanhoidon henkilöstön kanssa oppilaan huoltajan/laillisen edustajan luovalla.

Poliisi on koulujen tärkeä yhteistyökumppani. Poliisin rooliin kuuluu mm. laillisuuskasvatustuntien pitäminen. Poliisin rooliin sisältyvät lisäksi myös puhutukset, huoltajayhteistyö (vanhempainillat) ja ennalta estävä toiminta. Poliisilla on kykyä tehdä interventioita sekä yksilö- että ryhmätasolla. Pirkanmaan alueella poliisi toimii osana Ankkuri-toimintaa.

10.5. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Opiskeluhuollon toiminnasta, oppilaan oikeuksista ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista sekä yhteisöllisestä opiskeluhollostä, tulee antaa tietoa oppilaille, huoltajille ja muille yhteistyötahoille.

Opiskeluhuollon palveluista, tapahtuneista muutoksista ja opiskeluhuollon toimintatavoista tiedotetaan yleisellä tasolla koulun ja esiopetusyksikön tilaisuuksissa ja tiedotteissa. Tiedottamisesta vastaa se taho, joka palvelua tarjoaa (opiskeluhoitopalvelut/koulu/esiopetusyksikkö) ja siitä sovitaan koulu- ja yksikkökohtaisesti.

Vuorovaikutus huoltajien kanssa on avointa, selkeää, suunnitelmallista, säännöllistä ja yhdenvertaista. Esiopetuksessa viestintä tapahtuu eVakan kautta ja päivittäisissä kohtaamisissa, perusopetuksessa käytetään sähköistä tietojärjestelmää Wilmaa.

Opiskeluhoitopalvelut, kuten kuraattori-, psykologi- ja kouluterveydenhuollon palvelut, kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon piiriin. Niihin liittyvät tiedot – esimerkiksi terveystiedot, elämäntilanne tai muut henkilökohtaiset asiat ovat salassa pidettäviä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja. Lainsäädäntö ohjaa tarkasti, mitä tietoja opiskeluhuollon ammattilaiset saavat käsitellä ja missä järjestelmissä. Wilmaa voidaan käyttää tapaamisaikojen sopimiseen, mutta arkaluontoisia asioita ei tule kirjoittaa opiskeluholloille kohdennettuihin Wilma-viesteihin.

Palveluiden osalta Wilma-viestinnässä kiinnitetään huomiota selkeäkielisyyteen ja mahdollistetaan maahanmuuttotautaisille perheille tulkkauspalvelut sekä varmistetaan heidän tarvitsemansa ohjaustarpeet viestintävälineiden käytössä.

Kuva: Laura Happon/Tampereen kaupunki

11. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä

Esi- ja perusopetuksen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet kuvataan Tampereella erillisessä suunnitelmassa. Tampereen kouluissa ja esiopetusyksiköissä on käytössä yhteinen suunnitelmapohja oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Rehtori ja varhaiskasvatusyksikön johtaja sopivat suunnitelman laatimisesta tai päivittämisestä. Suunnitelma laaditaan Suunnitelmat-sovelluksessa ja se julkaistaan myös koulujen verkkosivuilla.

Koulut laativat toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman, jota päivitetään vähintään joka kolmas vuosi. Suunnitelman toimenpiteissä otetaan huomioon Tampereen kaupungin tasa-arvotoimenpiteet sekä laaditaan koulukohtaiset toimenpiteet syrjintää ja rasismia vastaan.

Kuva: Laura Hoppo / Tampereen kaupunki

12. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Jokaisella palveluyksiköillä on oma turvallisuussuunnitelma toimintakortteineen, kuinka toimia erilaisissa häiriötilanteissa. Näiden lisäksi Tampereen sivistyspalveluilla on yhteinen turvallisuus- ja valmiussuunnitelma, joka antaa linjauksia ja valmiita toimintamalleja merkittäviin uhka-, vaara- ja kriisitilanteisiin.

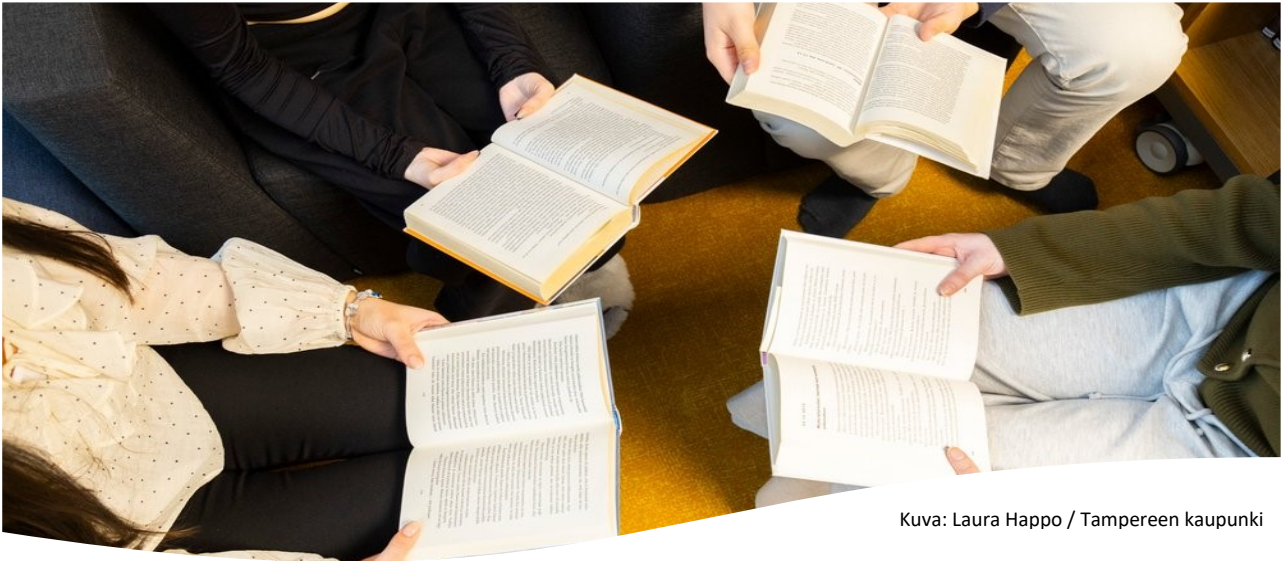
TREturvasta löytyy perusopetuksen kriisitilanteiden viestintämalli sekä yleisiä toimintaohjeita vaaratilanteisiin. Esiopetus käyttää kriisitilanteissa varhaiskasvatuksen viestintämallia. Koulut lisäävät itse TREturvaan myös muita turvallisuuteen liittyviä koulukohtaisia materiaaleja. Jokaisella koululla on oma kriisisuunnitelma, joka on linkitetty TREturvaan.

Pirkanmaan hyvinvointialueella on laadittu toimintamalli kriisityön yhtenäistämiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa. Malliin kirjatut linjaukset ja suositukset otetaan käyttöön ja jalkautetaan vuonna 2026.

Kuvio 6. Häiriötilanteen viestintä sivistyspalveluissa.

Lukuvuoden aikana turvallisuuden teemoja koulutetaan ja harjoitellaan kouluilla. Turvallisuuden vuosikello toimii apuna harjoittelun jaksottamisessa.

Kuva: Laura Happonen / Tampereen kaupunki

13. Opiskeluhooltosuunnitelman arviointi ja seuranta

Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhooltosuunnitelmassa, miten esi- ja perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelman toteutumista seurataan kouluilla. Lukuvuosisuunnitelmien koulukohtaiset opiskeluhoolto-osuudet laaditaan yhdessä opetushenkilöstön, opiskeluhoitopalvelujen, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Koulu- ja yksikkökohtaiset toimenpiteet ja seuranta sekä mahdolliset arviointi- ja tarkistushuomiot kirjataan koulun ja esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmaan.

Koulussa tehty kysely otetaan huomioon tarkistuksia tehdessä. Näitä kyselyitä ovat esimerkiksi kouluterveyskyselyt ja Ajatuksia koulusta -kysely. Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä lisää koulukohtaiseen vuosikelloon opiskeluhooltosuunnitelman tarkastelun.